

**UCHWAŁA NR XXXIX/500/2022
RADY MIEJSKIEJ W TOSZKU**

z dnia 16 marca 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Toszek na lata 2022-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559) oraz art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.) oraz w związku z art. 10 ust. 1, 2, 2a i 2b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 z późn. zm.)

**Rada Miejska w Toszku
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Toszek na lata 2022-2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Toszka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Toszku

Tadeusz Kobiernik

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Toszek na lata 2022-2025

Toszek, marzec 2022 r.

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział I Charakterystyka zjawiska uzależnienia	4
1.1. Uzależnienie od alkoholu	4
1.1.1. Definicja	4
1.1.2. Charakterystyka alkoholika – najczęstsze typy	4
1.1.3. Skutki uzależnienia od alkoholu	5
1.2. Charakterystyka zjawiska narkomanii oraz uzależnień behawioralnych	6
1.2.1. Definicja	6
1.2.2. Podział substancji psychoaktywnych	6
1.2.3. Formy uzależnień, zjawisko tolerancji	7
1.2.4. Środki zastępcze	8
Rozdział II Profilaktyka	9
2.1. Rodzaje profilaktyki	9
2.2. Programy i działania profilaktyczne w placówce oświatowej	9
2.3. Program profilaktyczny dla seniorów	10
2.4. Program opiekuńczo – wychowawczy dla dzieci i młodzieży	10
Rozdział III Podstawa prawna	12
Rozdział IV Diagnoza problemów uzależnień	13
4.1. Raport z badania ankietowego	14
4.1.1. Korzystanie z internetu i komputera	14
4.1.2. Samopoczucie w klasie	21
4.1.3. Przemoc	22
4.1.4. Hazard	24
4.1.5. Papierosy	25
4.1.6. Alkohol	27
4.1.7. Substancje psychoaktywne	31
4.1.8. Przekonania młodzieży	32
4.1.9. Telewizja i telefon	39
4.2. Analiza SWOT	45
Rozdział V Adresaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.....	47
Rozdział VI Cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii	48
Rozdział VII Kierunki Działań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii	49
7.1. Profilaktyka uniwersalna	49
7.2. Profilaktyka selektywna	51
7.3. Profilaktyka wskazująca	52
Rozdział VIII Monitoring	54
Rozdział IX Podsumowanie końcowe	55

Wstęp

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021r. poz. 1119 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Elementem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Toszek na lata 2022-2025 są również zadania związane z upowszechnianiem wiedzy oraz przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Zgodnie z art. 10 ust. 1, 2, 2a i 2b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020r. poz. 2050 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii.

W celu realizacji ww. zadań przygotowano Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Toszek na lata 2022-2025, który określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych i zachowań oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków oraz uzależnień behawioralnych. Program opracowano zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, który jest podstawowym dokumentem polityki zdrowia publicznego wyznaczającym cel strategiczny i cele operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz zwiększenia liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenia społecznych nierówności w tym zakresie.

Rozdział I

Charakterystyka zjawiska uzależnienia

1.1 Uzależnienie od alkoholu

1.1.1 Definicja

Według definicji WHO zespół uzależnienia od alkoholu, powszechnie zwany alkoholizmem, to zespół objawów somatycznych, poznawczych oraz behawioralnych, w których spożywanie napojów alkoholowych ma pierwszeństwo nad innymi zachowaniami.

Zgodnie z daną definicją, aby zdiagnozować uzależnienie potrzebne jest wystąpienie w ciągu roku przynajmniej sześciu z poniższych objawów:

- silna potrzeba sięgnięcia po alkohol (inaczej głód picia),
- pojawienie się tolerancji alkoholowej, czyli coraz słabszego reagowania na tę samą ilość alkoholu,
- zespół abstynencyjny lub naprzemienne spożywanie trunków alkoholowych oraz środków, które mają podobne działanie,
- sięganie po alkohol pomimo wiedzy o jego szkodliwości,
- ograniczone możliwości kontroli zachowań, które dotyczą spożywania alkoholu,
- zaniechanie innych zainteresowań oraz przyjemności.

Alkoholizm jest przyczyną rozwoju wielu schorzeń, które dotyczą zarówno zdrowia fizycznego, jak i psychicznego. Jest chorobą śmiertelną, nieleczony alkoholizm może prowadzić do śmierci. Jednak rzadko jest on uznawany za bezpośrednią przyczynę zgonu, gdyż częściej prowadzą do niego związane z alkoholizmem choroby.

1.1.2. Charakterystyka alkoholika – najczęstsze typy

Wyróżnia się kilka typów osób uzależnionych od alkoholu, jest to związane przede wszystkim z cechami osobowościowymi i fizycznymi, wiekiem, przebiegiem uzależnienia itp.

Pierwszy raz charakterystyka alkoholika została przedstawiona przez Elvina Mortona Jellinka. Zawiera ona następujące typy:

- typ neurasteniczny - dotyczy głównie osób nieśmiałych, zahamowanych, przeżywających silne napięcie. Osoby typu neurastenicznego mogą sięgać po alkohol w celu usunięcia lęku, wstydu itp.

- typ heroiczny - dotyczy osób dążący do szczególnych wyczynów. Takie osoby chcą być podziwiane, wychodzą z założenia, że im większe spożywają porcje alkoholu, tym szybciej zwrócą na siebie uwagę.
- typ dionizyjski - opisujący osoby, dla których alkohol jest środkiem sprawiającym przyjemność, umożliwiającym dobrą zabawę, dającym swobodę itp.
- typ kontaktywny - dotyczy osób wykorzystujących alkohol przede wszystkim do poszerzania kontaktów społecznych.
- typ samobójczy - dotyczący zwykle osób niezadowolonych z życia, niekiedy ze stanami depresyjnymi. Jednostki o takim typie piją dużo napojów wysokoprocentowych, a ich motywem działania jest autodestrukcja.

1.1.3. Skutki uzależnienia od alkoholu

Za najczęstsze powikłania oraz diagnozowane skutki uboczne alkoholizmu uznaje się:

- choroby nowotworowe - przełyku, gardła, ust, trzustki, wątroby
- upośledzenie systemu trawiennego - podrażnienie przewodu pokarmowego, zapalenie okrężnicy i przełyku, nieżyt żołądka
- nieprawidłowo funkcjonująca wątroba - żółtaczka, marskość wątroby, zniszczone komórki wątrobowe
- upośledzenie układu krążenia - niewydolność mięśnia sercowego, zaburzenia rytmu serca, nadciśnienie tętnicze krwi
- zaburzenia charakteru - drażliwość, agresywność, zły nastrój, bezsenność, osłabienie woli i panowania nad sobą
- padaczka - inaczej drgawkowe napady abstynencyjne, które pojawiają się zwykle u alkoholików, którzy zaprzestali picia lub drastycznie ograniczyli ilość spożywanego alkoholu
- delirium - czyli majaczenie alkoholowe, które można rozpoznać po takich objawach jak podniecenie, urojenia, zaburzenia snu, napady drgawkowe, wyraźne drżenie mięśniowe oraz omamy wzrokowe i słuchowe

1.2 Charakterystyka zjawiska narkomanii oraz uzależnień behawioralnych

1.2.1 Definicja

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia, uzależnienie to stan psychiczny oraz fizyczny, który wynika z interakcji pomiędzy organizmem a środkiem uzależniającym. To zespół określonych objawów i zachowań, wywołanych nieodpartym pragnieniem przyjmowania substancji psychoaktywnych (głód psychiczny). Charakterystyczna jest tu zmiana zachowania oraz inne reakcje, m.in. konieczność zażywania danego środka, w sposób ciągły lub okresowy, a także wykonywanie określonych czynności w celu doznania ich wpływu na psychikę, a niekiedy także po to, aby uniknąć przykrych objawów wynikających z ich braku. Uzależnienie prowadzi do powstania wielu szkód, m. in.: somatycznych, psychicznych, społecznych.

Narkomania jest to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których zachowania związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych uzyskują wyraźną przewagę nad innymi, które były charakterystyczne dla danej osoby. O narkomanii mówimy zwykle mając do czynienia z wielorakim zażywaniem środka uzależniającego. Istnieje jednak możliwość, że w niektórych przypadkach, zależnych od zażywanego środka oraz uwarunkowań organizmu, może zaistnieć nawet po jednorazowej dawce.

Współczesne kierunki leczenia uzależnienia to:

- programy tzw. drug free, które są nastawione na zaprzestanie przyjmowania substancji psychoaktywnych i powrót do życia zgodnego z przyjętymi w danej kulturze normami. Podstawową metodą leczenia są oddziaływania psychoterapeutyczne; nie stosuje się farmakoterapii uzależnienia.
- leczenie farmakologiczne, w tym programy substytucyjne. Leczenie w programach substytucyjnych polega na długoterminowym stosowaniu leków substytucyjnych (np. metadonu) w nadzorowanych programach medycznych. Leczenie to nastawione jest na poprawę zdrowia pacjenta, ograniczenie przyjmowania substancji psychoaktywnych, ograniczenie rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych.

1.2.2. Podział substancji psychoaktywnych

Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, dzieli substancje psychoaktywne na cztery podstawowe grupy:

- środki odurzające
- substancje psychotropowe

- nowe substancje psychoaktywne
- środki zastępcze

Preparaty te umieszczone w wykazie substancji odurzających lub środków psychotropowych, kryterium podziału jest zależne od możliwości ich zastosowania medycznego oraz potencjału uzależniającego w przypadku użycia rekreacyjnego. Posiadanie substancji umieszczonych w wykazie bez odpowiedniego zezwolenia jest zabronione. Wyjątkiem są leki dostępne bez recepty, do których należą między innymi leki z kodeiną i/lub pseudoefedryną. Jednocześnie należy wspomnieć, że używanie wyżej wymienionych leków w celu odurzania się w przypadku osób, które nie ukończyły osiemnastu lat jest zabronione przez Ustawę o postępowanie w sprawie Nieletnich, która określa takie zachowanie jako objaw demoralizacji.

1.2.3. Formy uzależnień, zjawisko tolerancji

Uzależnienie fizyczne w powszechnej opinii panuje traktowane jest jako najpoważniejszy rodzaj uzależnienia. Pojawia się ono na skutek stałego przyjmowania substancji psychoaktywnej, a przez to następuje wbudowanie jej cząsteczki w komórkę organizmu. Czego następstwem staje się niemożność funkcjonowania organizmu bez jej dostarczenia. Nagłe odstawienie narkotyku grozi przykrymi konsekwencjami, aby tego uniknąć potrzebny jest proces detoksykacji. Uzależnienie fizyczne w skrajnych przypadkach może prowadzić nawet do śmierci. Istnieje jednak możliwość zastosowania odpowiednich środków, tak zwanych blokerów lub detoksykacji, dzięki czemu organizm uwalnia się od tej formy uzależnienia.

Uzależnienie psychiczne stanowi największe niebezpieczne dla człowieka. Charakterystyczna dla tego uzależnienia jest nieodparta potrzeba sięgnięcia po substancję psychoaktywną. Ma to na celu sprawienie sobie przyjemności lub uniknięcie przykrości związanych z abstynencją.

Uzależnienie społeczne polega na czerpaniu przyjemności z poczucia jedności, którą daje wspólny rytuał towarzyszący przyjmowaniu środka psychoaktywnego. Uzależnienie to odpowiada na zapewnienie podstawowej potrzeby wieku adolescencji, jaką jest poczucie przynależności i identyfikacji z grupą rówieśniczą, dlatego młodzi ludzie są na nie szczególnie narażeni.

Zjawisko tolerancji polega na potrzebie przyjmowania coraz większych ilości narkotyku, by osiągnąć ten sam stan zmiany świadomości co na początku. Często osoby uzależnione poddają się terapii odwykowej wyłącznie z powodu obniżenia kosztów związanych z zakupem środków psychoaktywnych.

1.2.4. Środki zastępcze

Środki zastępcze (inaczej dopalacze) to preparaty złożone z substancji, które nie występują na liście środków kontrolowanych przez ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii. Ich spożycie ma na celu wywołanie w organizmie jak najwierniejszego efektu narkotycznego substancji zdelegalizowanych. Działają na Centralny Układ Nerwowy (CUN) tak jak niedozwolone przez prawo środki lub bardzo do nich podobnie. Dopalacze są sprzedawane pod przykrywką przedmiotów kolekcjonerskich, soli do kąpieli, kadzidełek oraz nawozów do kwiatów. Zawierają w sobie substancje pochodzenia naturalnego i syntetycznego, działające stymulująco, psychodelicznie czy halucynogennie. Zgodnie z prawodawstwem ich wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu jest zakazane.

Rozdział II

Profilaktyka

2.1. Rodzaje profilaktyki

Profilaktyka uniwersalna skierowana jest do ogółu społeczności, zawiera m.in.:

- działania, których celem jest zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi alkoholizmu
- działania, które mają kreować zdrowy styl życia, rozwijać zainteresowania, wspierać prawidłowy rozwój i funkcjonowanie emocjonalno-społeczne społeczności

Profilaktyka selektywna skierowana jest na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, obejmuje m.in.:

- działania profilaktyczne skierowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją działalność społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyka wystąpienia problemów uzależnień.
- przede wszystkim działania uprzedzające, nie naprawcze
- działania, które służą zapobieganiu podejmowania przez wytypowane osoby lub ich grupy zachowań ryzykownych

Profilaktyka wskazująca skierowana jest na jednostki lub grupy osób wysokiego ryzyka, które przejawiają pierwsze symptomy problemów uzależnienia od środków psychoaktywnych, zawiera m.in.:

- działania, których celem jest zapobieganie rozwojowi zachowań ryzykownych u osób dotkniętych uzależnieniem
- działania, które uniemożliwiają rozprzestrzenianie się niepożądanego zjawiska na inne jednostki lokalnej społeczności

2.2. Programy i działania profilaktyczne w placówce oświatowej

Szkolne programy profilaktyczno-wychowawcze zawierają, wszelkie działania profilaktyczne, które realizuje się w danej placówce. Mają za zadanie promować zdrowy styl życia oraz eliminować czynniki, które mogą zagrażać prawidłowemu rozwojowi psychospołecznemu dzieci i młodzieży.

Aby program był skuteczny należy uwzględnić wszystkich członków społeczności szkolnej, nauczycieli, rodziców i uczniów. Najodpowiedniejszym rozwiązaniem zdaje się być

ich realizacja kaskadowa, która umożliwia prowadzenie zajęć bezpośrednio z rodzicami i uczniami przez specjalistów zatrudnionych w szkole, wychowawców klas oraz przez profesjonalną kadrę trenerską. Ułatwia to budowanie autorytetu trenera, nauczyciela i może zostać zinternacjonalizowana przez młodzież. Taktyka ta umożliwia również objęcie działaniami profilaktycznymi szeroką grupę odbiorców, w tym dzieci i młodzieży, a także dorosłych członków społeczności gminy. Wszelkie podejmowane działania powinny kształtować postawy, a nie tylko stanowić materiał informacyjny. Aby móc utrwalić przekazywane treści oraz nabyć umiejętności potrzebne do prawidłowego funkcjonowania długość trwania owych działań nie powinna być krótsza niż sześć tygodni z możliwością wydłużenia czasu ich trwania. Niezwykle istotna wydaje się także konieczność uwzględnienia diagnozy potrzeb grupy.

2.3. Program profilaktyczny dla seniorów

Program adresowany jest dla seniorów z gminy Toszek i obejmuje działania profilaktyczne promujące zdrowy tryb życia, zwiększenie udziału w życiu społecznym, integrację międzypokoleniową i aktywizację seniorów z różnych środowisk oraz ukazanie alternatywnych metod spędzania czasu wolnego.

W zakresie profilaktyki uzależnień program będzie zmierzał do kształtowania postaw abstynenckich wśród seniorów, przekazywania wiedzy dotyczącej pojęcia uzależnienia, skutków oraz etapów uzależnienia. Ważne jest również pobudzenie do refleksji nad własną postawą wobec uzależnień, nadmiernego zażywania leków, suplementów diety, nadmiernego przywiązania do multimediiów itp.

Program profilaktyczny dla seniorów będzie realizowany cyklicznie 1-2 razy w miesiącu w formie tworzonych klubów seniora.

2.4. Program opiekuńczo – wychowawczy dla dzieci i młodzieży

Rodzaj działań prowadzonych w ramach programów opiekuńczo - wychowawczych reguluje Zarządzenie nr 43/JJ/2014 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku z dnia 31.12.2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Programów opiekuńczo – wychowawczych na terenie Miasta i Gminy Toszek prowadzonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku.

Celem programów opiekuńczo – wychowawczych jest zapewnienie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w atrakcyjny dla nich sposób, idący w parze z oddziaływaniem pro-

filaktycznym i zainteresowaniami uczestników. Zajęcia mają różnorodną formę: ruchową, sto-likową, dydaktyczną, obejmują także pomoc w odrabianiu zadań domowych lub wyrównywa-nie braków w nauce szkolnej oraz mają wzbudzać i rozwijać integrację międzypokoleniową (rodzic-dziecko, dziadkowie – dziecko). Powyższe z sukcesem realizowane jest w programach opiekuńczo - wychowawczych, prowadzonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku. Organizacja i sposób prowadzenia programów są zgodne z „Rekomendacjami do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku”, które wydawane są corocznie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Pro-blemów Alkoholowych w Warszawie.

Rozdział III

Podstawa prawna

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Toszek na lata 2022 – 2025 stanowi ważny element lokalnej strategii przeciwdziałania problemom społecznym. Jego podstawę stanowią następujące akty prawne:

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642).
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. poz. 78 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1249).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1119 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1372 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2020 poz. 2050 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 1882 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2345 z późn. zm.),

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. 2021 poz. 534 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1805 z późn. zm.).

Rozdział IV

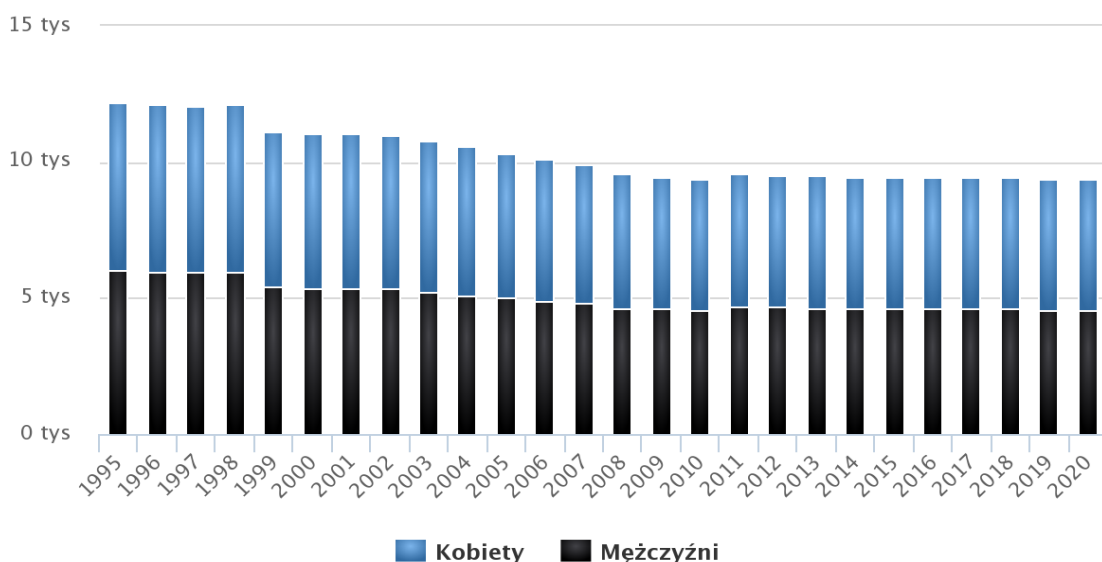
Diagnoza problemów uzależnień

Gmina Toszek to gmina miejsko-wiejska. Należy do województwa śląskiego, powiatu gliwickiego. Gmina Toszek ma 9 361 mieszkańców, czyli zamieszkuje ją 8,1% ludności powiatu. Gmina stanowi 15,0% powierzchni powiatu. Siedzibą gminy jest miasto Toszek¹.

Gmina Toszek ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -8. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,85 na 1000 mieszkańców gminy Toszek. W 2019 roku urodziło się 91 dzieci, w tym 50,5% dziewczynek i 49,5% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 352 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,75 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz porównywalny do współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Populacja – Gmina Toszek w latach 1995 – 2020

(Źródło: GUS)

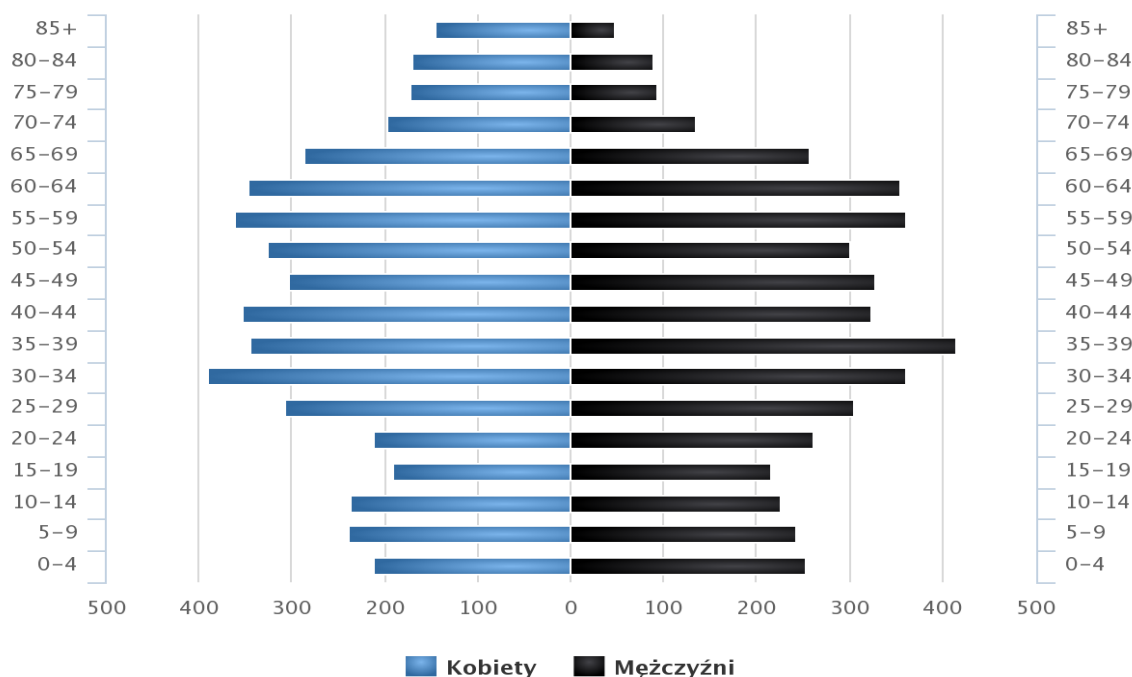

www.polskawliczbach.pl

¹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Toszek

Piramida wieku mieszkańców gminy Toszek, 2020

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

4.1. Raport z badania ankietowego

Poniższe wyniki pochodzą z raportu badania ankietowego z 2021 roku dla uczniów klas 5 – 8. Ankietowani byli pytani o spędzanie czasu przy komputerze, spożywanie alkoholu, narkotyków, palenie papierosów.

4.1.1 Korzystanie z Internetu i komputera

Jako pierwszy temat poruszany w ankiecie jest korzystanie z komputera oraz Internetu. Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%)².

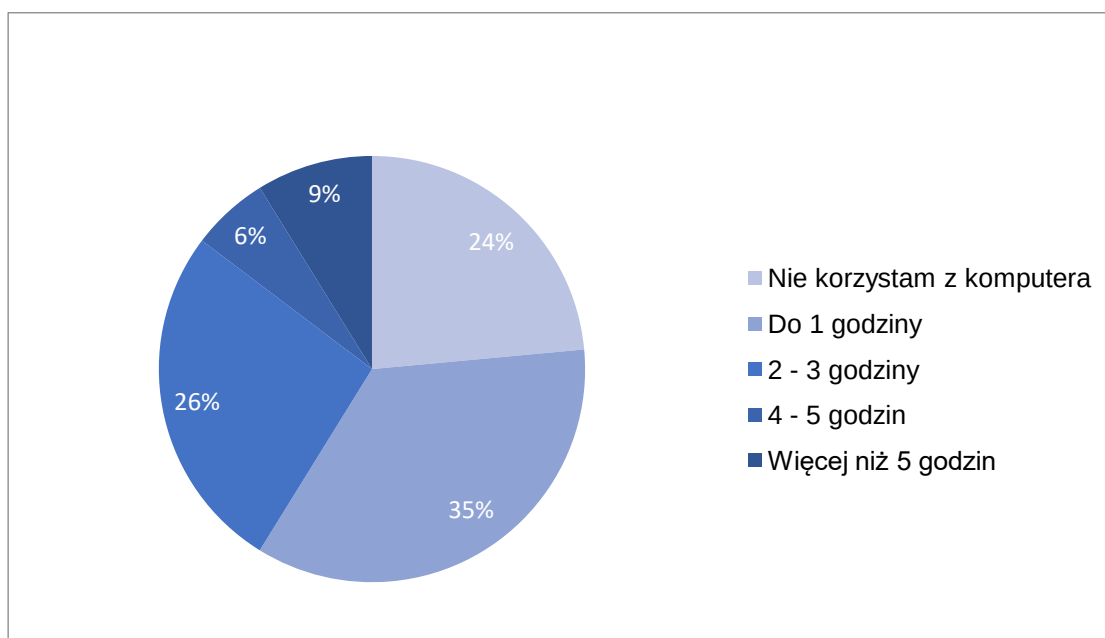
Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. (...) Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie,

² L. Kirwil L., *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II*, SWPS, Warszawa 2011.

szantażowanie z użyciem Sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci oraz podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS³.

24% uczniów nie korzysta z komputera poza szkołą, 35% korzysta do jednej godziny dziennie. Niepokojące jest to, że 15% uczniów korzysta dziennie poza szkołą od 4 godzin i więcej. Może to mieć wpływ na obowiązki domowe i szkolne. Może nie przygotowywać się na zajęcia w szkole, być niewyspany, nieskoncentrowany i przede wszystkim wpływa to na jego zdrowie.

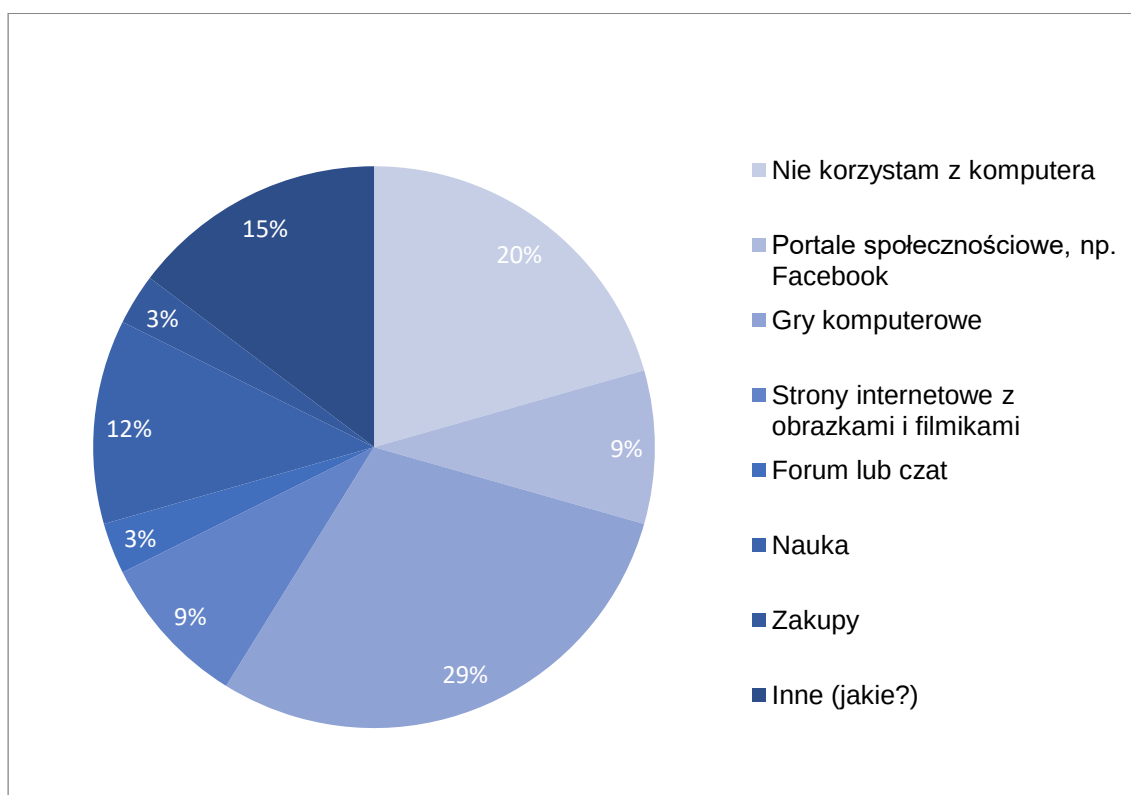
Wykres 1 Ile czasu dziennie spędzasz przy komputerze (poza szkołą)?

³ Wojtasik, Ł. *Cyberprzemoc - charakterystyka zjawiska*.

29% osób gra w gry komputerowe, 12% uczy się z pomocą komputera. Jak widać po wynikach uczniowie korzystając z komputera, korzystają z Internetu.

Wykres 2 Na co poświęcasz najwięcej czasu korzystając z komputera?

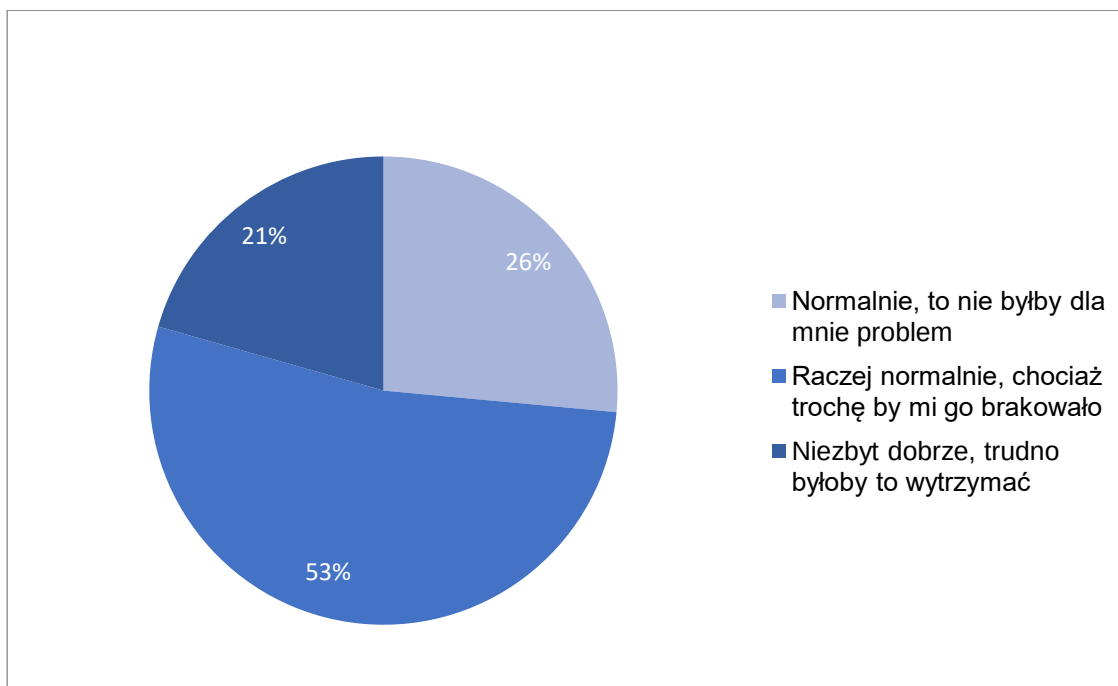
Uczniowie zaznaczyli także inne, a w tym muzyka, nauka programowania; korzystanie z Netflix, oglądanie filmu, serialu, czy też rozmowy z przyjaciółmi.

Tabela 1 Na co poświęcasz najwięcej czasu korzystając z komputera - inne

Inne:	%	Liczba
muzyka	2,94%	1
Nauka programowania i itp.	2,94%	1
Netflix	2,94%	1
oglądanie filmu, serialu	2,94%	1
rozmowy z przyjaciółmi	2,94%	1

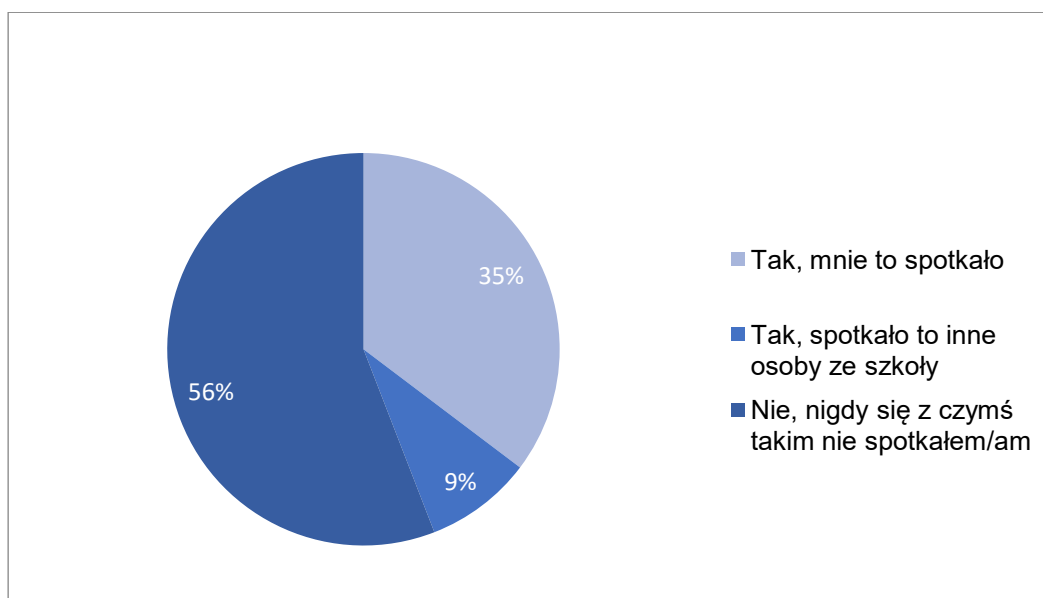
Ankietowani zostali zapytani o sytuację, w której przez tydzień nie mieliby dostępu do Internetu. 21% uczniów czułoby się niezbyt dobrze, trudno byłoby to wytrzymać, 53% - raczej normalnie, chociaż trochę by mi go brakowało.

Wykres 3 Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez tydzień nie miał/a dostępu do Internetu?

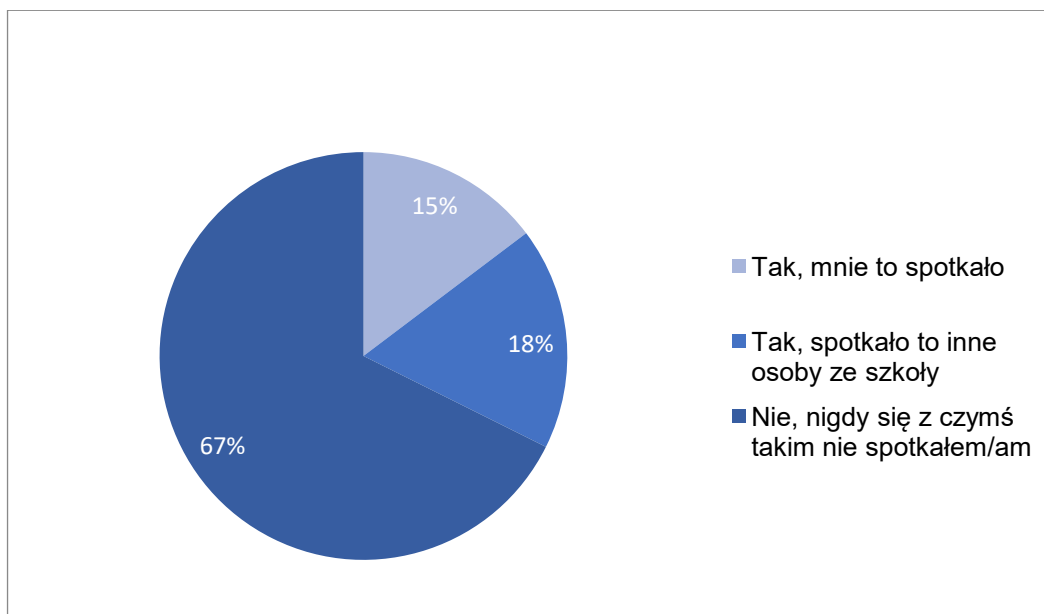
W dalszej części ankiety uczniowie zostali zapytani o pewne sytuacje, które mogą się przytrafić przy korzystaniu z Internetu. Jako pierwsze, czy otrzymywali złośliwe komentarze tzw. hejty. 35% osób spotkało się ze zjawiskiem hejtowania w sieci, 9% osób wie, że spotkało to inne osoby ze szkoły.

Wykres 4 Otrzymywanie złośliwych komentarzy, tzw. hejtów

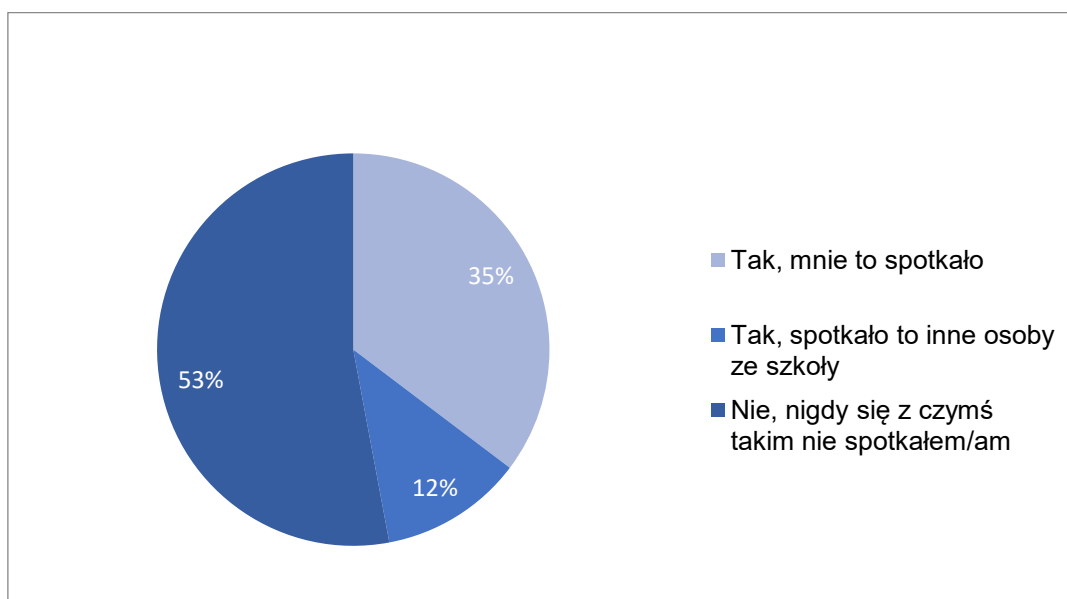
15% osób wskazało, że spotkała ich sytuacja, w której ktoś umieścił w Internecie filmiki lub obrazki ośmieszające ich. 18% osób stwierdza, że spotkało to inne osoby ze szkoły.

Wykres 5 Umieszczanie filmików lub obrazków, które ośmieszały mnie lub inne osoby ze szkoły

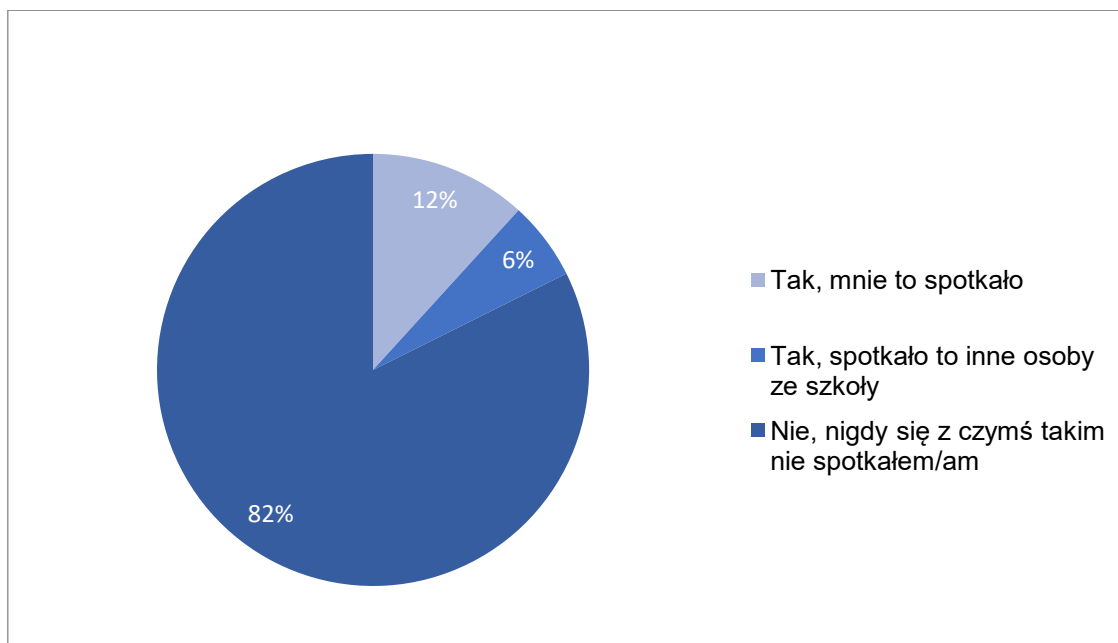
35% osób otrzymywało wiadomości z przezwiskami, obelgami. 12% stwierdza, że spotkało to inne osoby ze szkoły.

Wykres 6 Otrzymywanie wiadomości z przezwiskami, obelgami

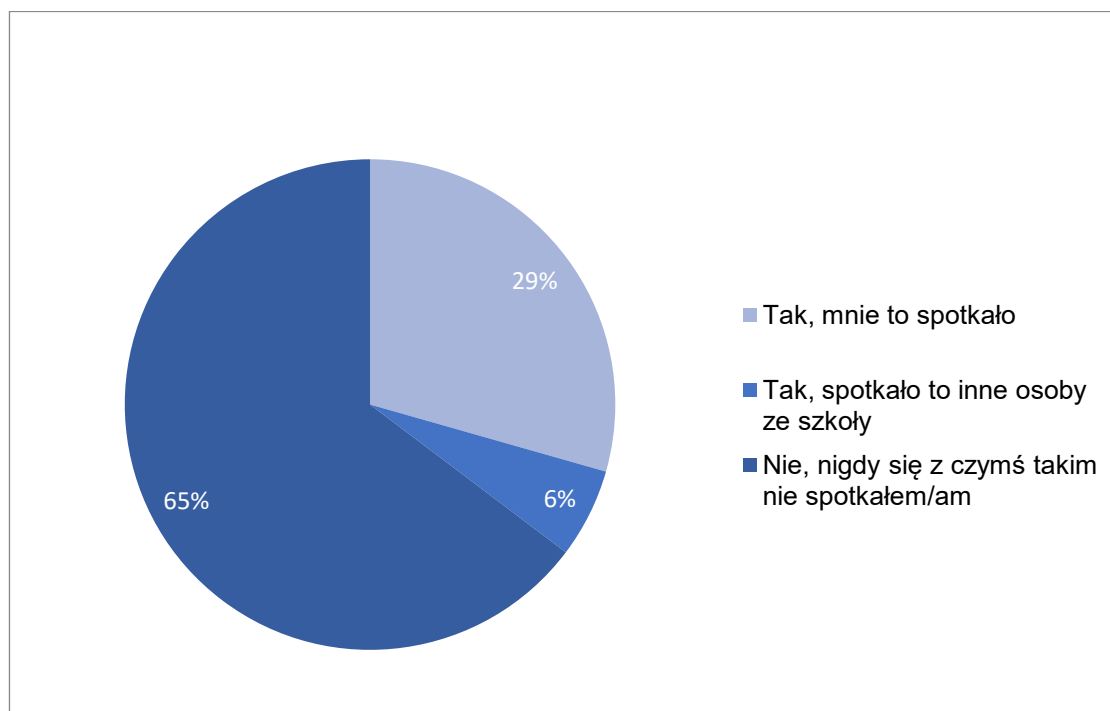
12% osób stwierdza, iż dostało wiadomości z groźbami lub szantażem. 6% osób wie, że spotkało to inne osoby ze szkoły.

Wykres 7 Otrzymywanie wiadomości z groźbami lub szantażem

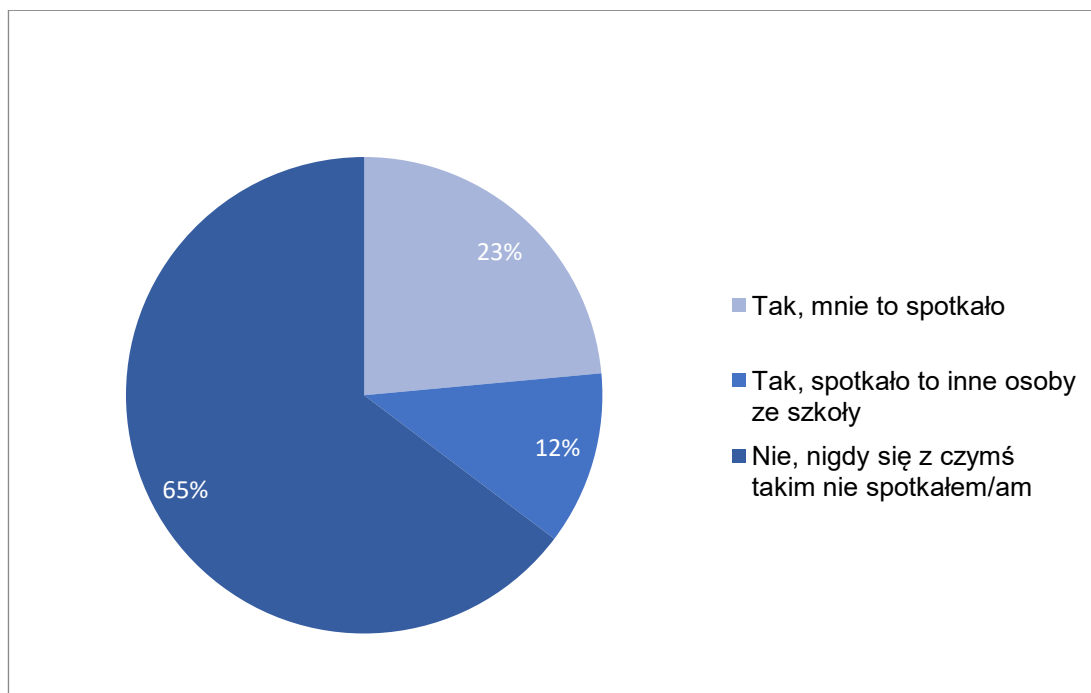
29% osób miało sytuację, w której ktoś inny włamał się na konto np. na portalu społecznościowym. 6% wie, że spotkało to inne osoby ze szkoły.

Wykres 8 Włamanie na konto np. na portalu społecznościowym

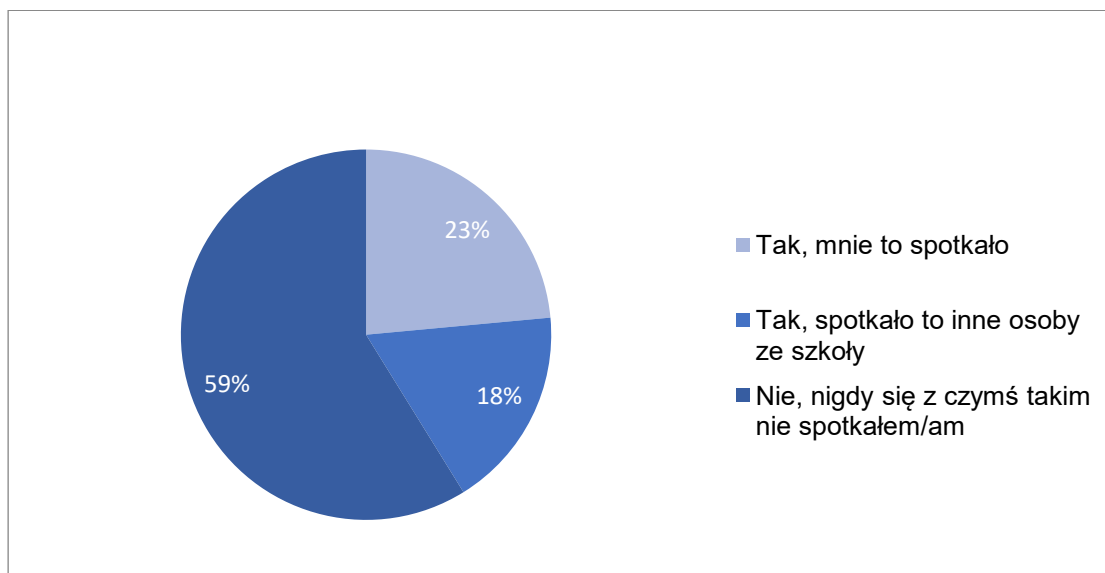
23% osób spotkało się z sytuacją, w której ktoś podszywał się pod nich. 12% wie, że spotkało to inne osoby ze szkoły.

Wykres 9 Podszywanie się pode mnie lub inne osoby ze szkoły

23% stwierdza, że spotkało się z sytuacją, w której ktoś udostępnił prywatną wiadomość innej osobie. 18% osób wie, że spotkało to inne osoby ze szkoły.

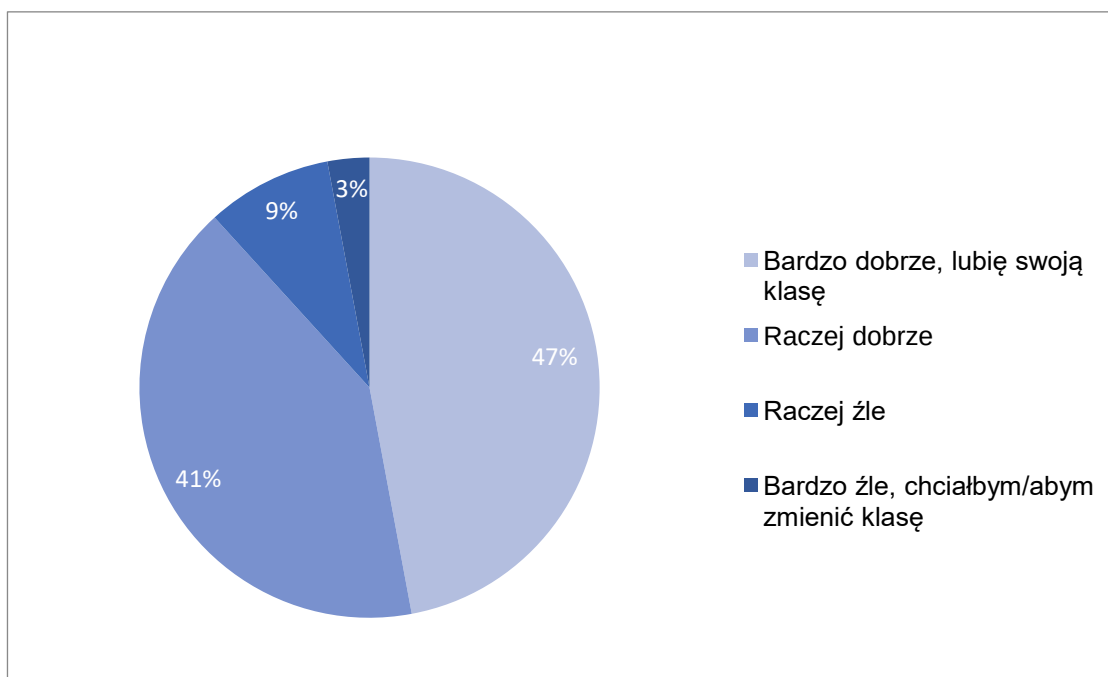
Wykres 10 Udostępnienie mojej prywatnej wiadomości innej osobie

4.1.2 Samopoczucie w klasie

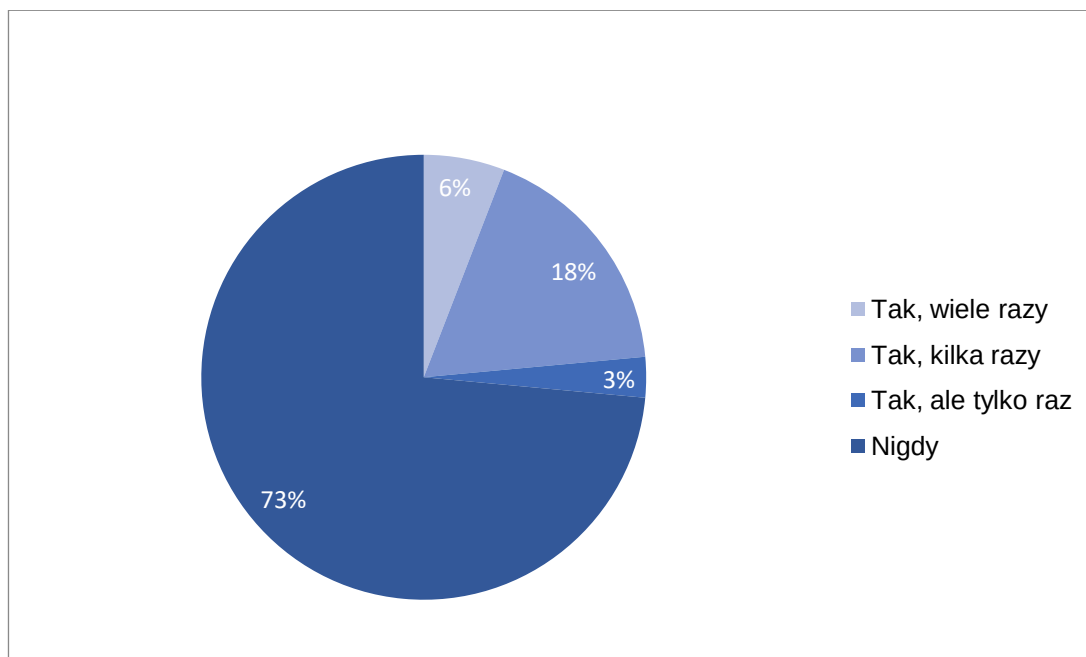
88% osób badanych dobrze się czuje w swojej klasie. 12% czuje się raczej źle lub bardzo źle w swojej klasie.

Wykres 11 Jak czujesz się w swojej klasie?

Uczniowie zostali zapytani o to, czy byli kiedyś na wagarach. 73% nigdy nie było. 6% - wiele razy. 18% - kilka razy. 3% - tylko raz.

Wykres 12 Czy byłeś/aś kiedyś na wagarach (gdzieś poza szkołą mimo, że trwały lekcje, nie będąc chorym/a)?

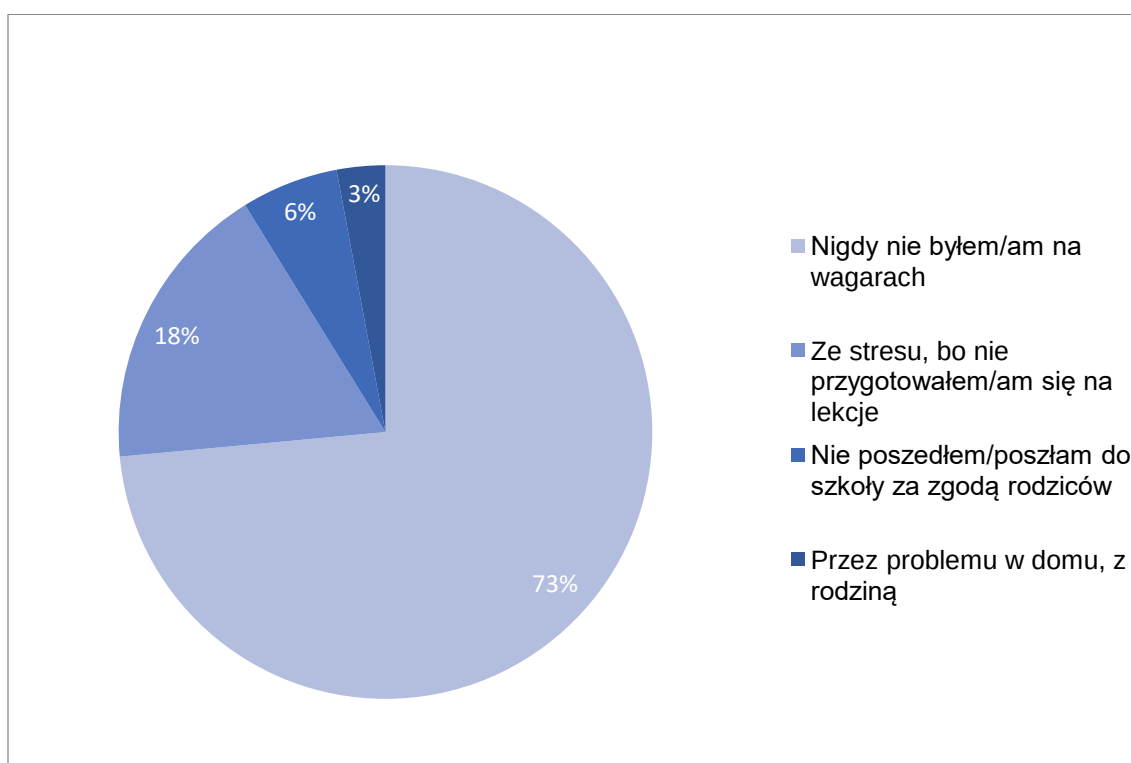

Powody, dla których uczniowie nie poszli na lekcje to przede wszystkim stres związany z nieprzygotowaniem się na zajęcia – 18%. 6% za przyzwoleniem rodziców, 3% przez problemy w domu.

Tabela 2 Jeśli byłeś/aś na wagarach, to z jakiego powodu?

Odpowiedź	%	Liczba
Nigdy nie byłem/am na wagarach	73,53%	25
Ze stresu, bo nie przygotowałem/am się na lekcje	17,65%	6
Ze stresu, bo inni uczniowie byli dla mnie niemili / bo nie lubię kogoś z klasy	0,00%	0
Bo nie lubię tego przedmiotu	0,00%	0
Namówili mnie znajomi	0,00%	0
Nie poszedłem/poszłam do szkoły za zgodą rodziców	5,88%	2
Z nudów	0,00%	0
Przez problemy w domu, z rodziną	2,94%	1
Inne (jakie?)	0,00%	0

Wykres 13 Jeśli byłeś/aś na wagarach, to z jakiego powodu?

4.1.3 Przemoc

Polacy deklarują, że najczęściej doświadczali agresji w domu (9%) bądź na ulicy poza najbliższą okolicą (9%). Podobna liczba osób (8%) padła ofiarą przemocy nieopodal miejsca zamieszkania. Co dwudziesty ankietowany (5%) został zaatakowany w restauracji, kawiarni

lub na dyskotecę, czterech na stu (4%) spotkało się z przemocą w pracy lub szkole, a trzech na stu (3%) w środkach komunikacji⁴.

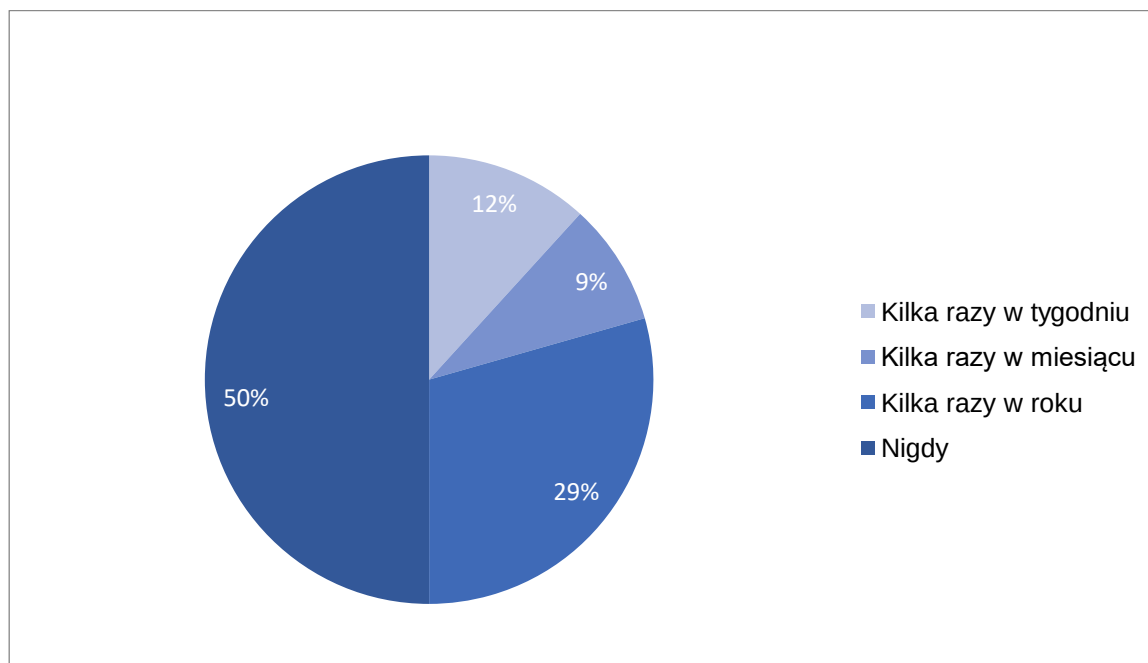
Powyższe wyniki są zbliżone do danych sprzed 3 lat, kiedy CBOS realizował podobne badania. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki cytowane wyżej. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając.

Uczniowie Gminy Toszek zostali zapytani o kwestie dotyczące przemocy. Pierwsze pytanie dotyczyło częstotliwości stosowania przemocy w szkole. 12% osób spotyka to kilka razy w tygodniu. 9% kilka razy w miesiącu oraz 29% kilka razy w roku.

Tabela 3 Są dwa rodzaje przemocy – przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) lub przemoc psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wyśmiewanie). Jak często doświadczasz przemocy w szkole – jak często zdarza Ci się w szkole, że ktoś Cię np. kopnie, przezwie, uderzy

Odpowiedź	%	Liczba
Codziennie	0,00%	0
Kilka razy w tygodniu	11,76%	4
Kilka razy w miesiącu	8,82%	3
Kilka razy w roku	29,41%	10
Nigdy	50,00%	17

Wykres 14 Częstotliwość stosowania przemocy w szkole

18% osób spotkało się z przemocą fizyczną, 29% z przemocą psychiczną.

⁴ CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, czerwiec 2012.

Tabela 4 Jeśli doświadczyłeś/aś przemocy w szkole, to jakiego rodzaju to była przemoc?

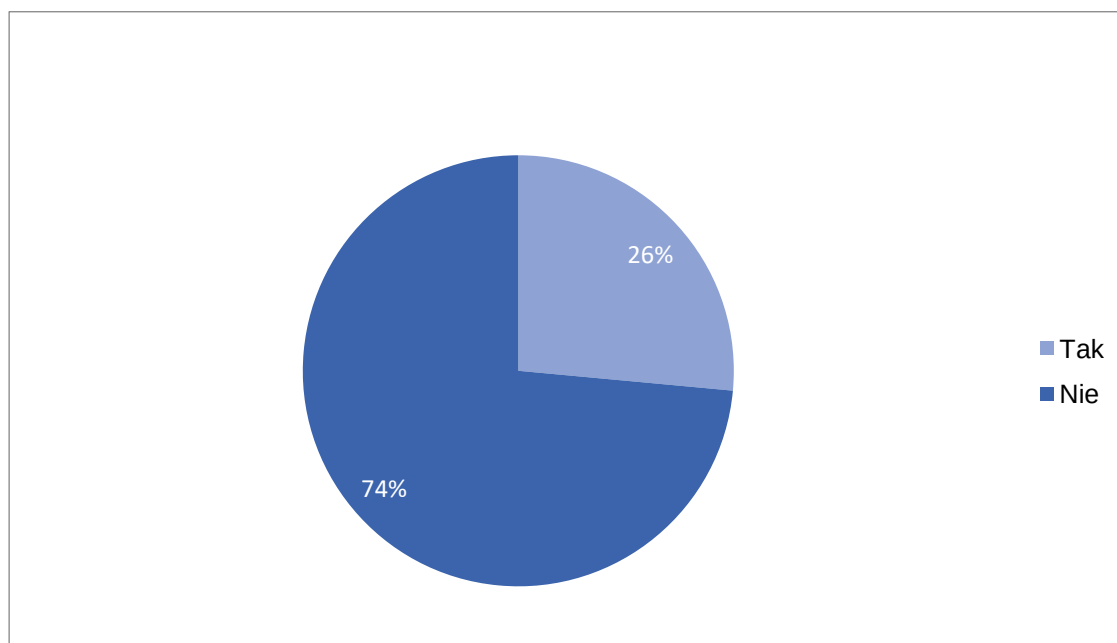
Odpowiedź	%	Liczba
Na terenie szkoły nigdy nie doświadczyłem/am przemocy	62%	21
Fizyczna (np. bicie, szarpanie, kopanie)	18%	6
Psychiczna (np. zastraszanie, przezywanie, zabieranie pieniędzy)	29%	10
Inna: (jaka?)	0,00%	0

4.1.4 Hazard

Prawie 5% młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej gra na automatach o niskich wygranych stanowi jedną z często praktykowanych form spędzania czasu wolnego (przynajmniej raz na tydzień lub prawie codziennie)⁵. Nastolatki w stopniu większym niż osoby dorosłe są podatne na patologiczny hazard, a zwłaszcza na negatywne skutki gier⁶. Faktem jest, że – szczególnie dla młodzieży – hazard w Internecie jest generalnie dużo łatwiej dostępny niż hazard tradycyjny, ze względu na mniejszą kontrolę wieku oraz możliwość grania o dużo niższe stawki⁷.

26% badanych uczniów grało na automatach, na których mogli wygrać pieniądze.

Wykres 15 Czy kiedykolwiek grałeś na automatach (takich, gdzie wygraną są pieniądze) np. w centrach rozrywki?

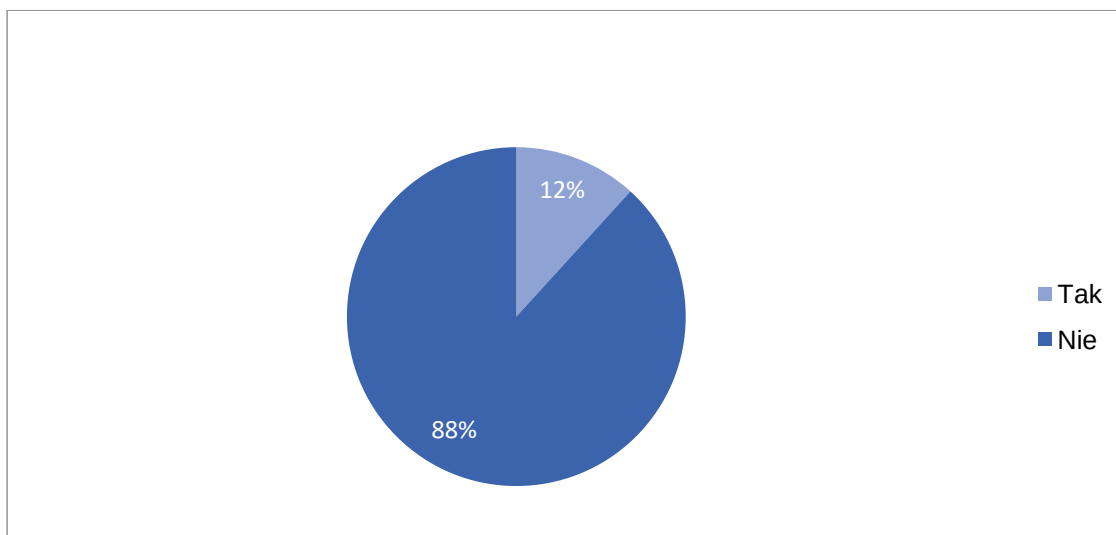
12% osób korzystało z gier internetowych, w których mogły wygrać pieniądze.

⁵ P. Sobierajski, J. Szczepkowski, *Postawy zdrowotne młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej*, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Toruń 2011.

⁶ M. Griffiths M., *Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania*, GWP, Gdańsk 2004.

⁷ M. Griffiths M., Gambling Addiction on the Internet, w: Young K. S., Abreu N. de (ed.), *Internet Addiction. A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, Hoboken: John Wiley and Sons.

Wykres 16 Czy kiedykolwiek grałeś w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?

4.1.5 Papierosy

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. W Gminie Toszek 6% osób próbowało w swoim życiu palenia papierosów.

Wykres 17 Czy kiedykolwiek próbowałeś palenia papierosów?

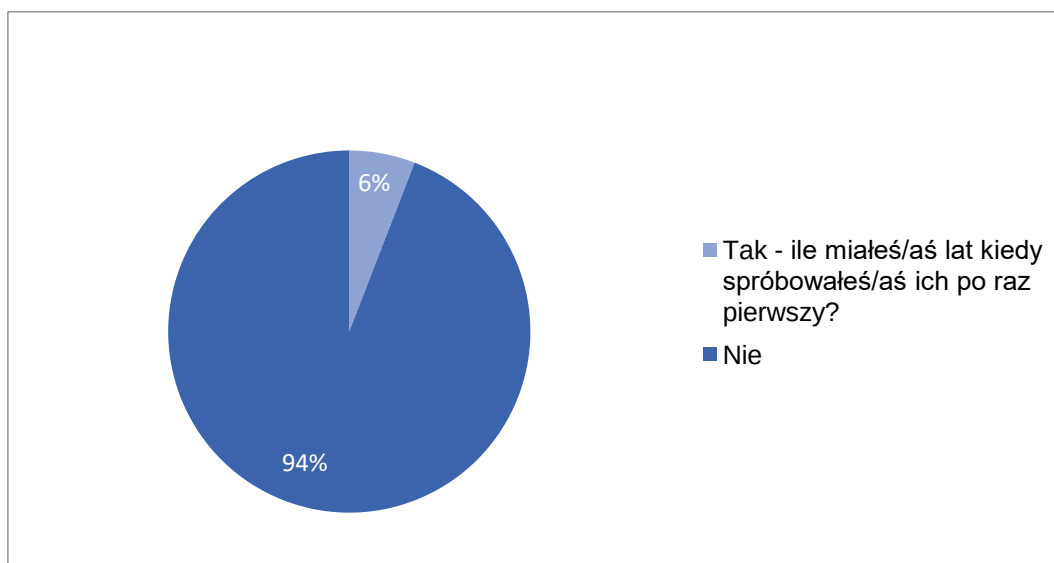

Tabela 5 Ile miałeś/aś lat, kiedy pierwszy raz spróbowałeś/aś papierosa?

Odpowiedź	%	Liczba
11, przyjaciółka mnie namówiła	2,94%	1

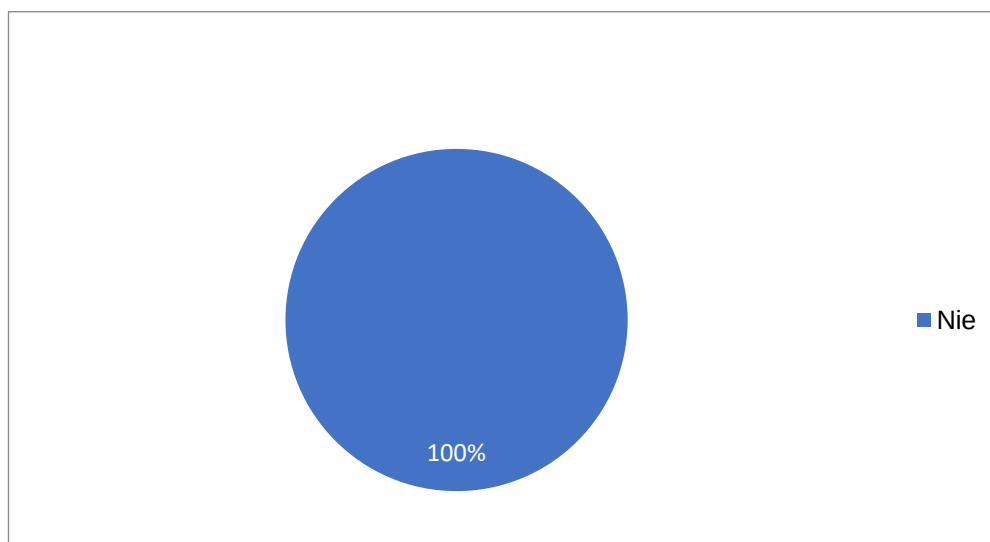
Uczniowie zostali zapytani o okoliczności palenia papierosów. Z uzyskanych wypowiedzi pierwszy raz próbowali palić papierosy na spotkaniu ze znajomymi.

Tabela 6 W jakich okolicznościach (gdzie, z kim?) pierwszy raz spróbowałeś/aś papierosa?

Odpowiedź	%	Liczba
W szkole	0,00%	0
Na wagarach	0,00%	0
Na spotkaniu ze znajomymi	100,00%	2
Na dyskotecę, imprezie	0,00%	0
Na wyjeździe wakacyjnym	0,00%	0
Z rodziną	0,00%	0
W innych okolicznościach (jakich?)	0,00%	0

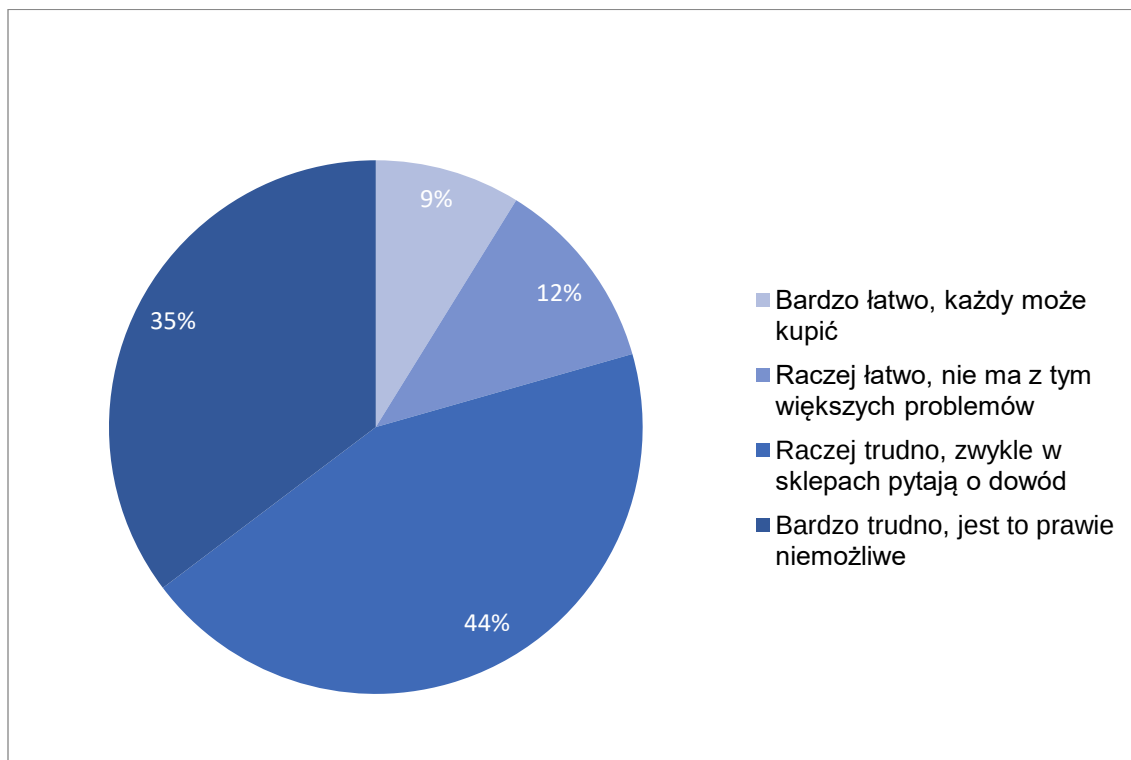
Obecnie nikt z osób ankietowanych nie pali papierosów.

Wykres 18 Czy obecnie palisz papierosy?

Respondenci zostali zapytani o to, czy łatwo jest kupić papierosy, jak się ma mniej niż 18 lat. 21% uważa, że bardzo łatwo lub raczej łatwo jest kupić papierosy. 79% osób jest zdania, że raczej trudno lub bardzo trudno.

Wykres 19 Czy uważasz, że łatwo jest kupić papierosy, jeśli ma się mniej niż 18 lat (nie jest się osobą pełnoletnią)?

4.1.6 Alkohol

Przyjęło się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania. Jednak nie potwierdza tego rozkład deklaracji, jaki uzyskaliśmy w trakcie badania. Ponad połowa Polaków (53%) twierdzi, że pije alkohol, ale tylko od czasu do czasu i mając ku temu dobrą okazję. Można to nazwać umiarkowanym stylem picia. Niewielkie grupy badanych deklarują częste (4%) i dosyć częste (7%) wykorzystywanie różnych okazji do napicia się alkoholu. Co szósty respondent (16%) przyznaje, że unika okazji do tego, żeby pić alkohol, a prawie co piąty (19%) deklaruje abstynencję. Warto zauważyć, że pewien normatywny styl picia nie zmienił się od dziesięciu lat, gdyż w badaniu z 1997 roku respondenci odpowiadali bardzo podobnie⁸.

⁸ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*, Warszawa, marzec 2007.

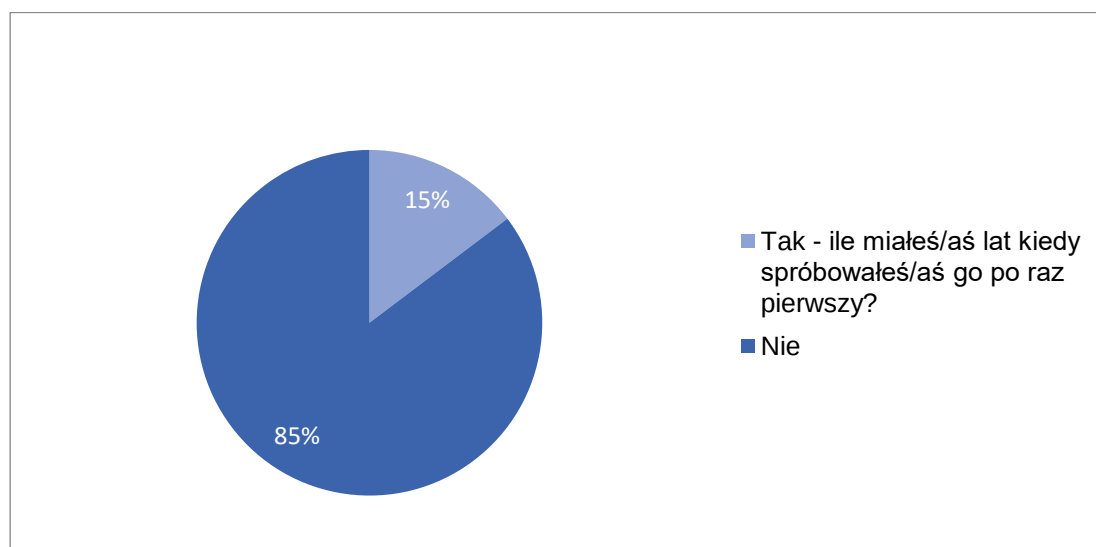
Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2007/K_039_07.PDF (dostęp: 16.06.2017)

Kolejne badania CBOS-u, z 2010 roku, wydają się potwierdzać wskazane wcześniej tendencje Polaków w piciu alkoholu. Mianowicie: Od alkoholu nie stroni ponad trzy czwarte dorosłych Polaków (76%), przy czym dwie trzecie (65%) twierdzi, że pije czasami, a co dziewiąty (11%) – że często. Ponad jedna piąta badanych (22%) deklaruje abstynencję. W ciągu ostatnich trzynastu lat zwiększyła się (o 6 punktów procentowych) grupa abstynentów, zmalał zaś (o 4 punkty) odsetek tych, którzy rzadko piją alkohol⁹.

Według badań „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną” opartych na Europejskim Programie Badań Ankiетowych w Szkołach ESPAD z 2019r.¹⁰ Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodszej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto-szesnastolatków i 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków.

Ankiетowani zostali zapytani o to, czy kiedykolwiek próbowali alkoholu. 15% osób potwierdza spróbowanie alkoholu.

Wykres 20 Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?

⁹ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec alkoholu*, Warszawa, sierpień 2010. Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_116_10.PDF (dostęp: 19.06.2017).

¹⁰ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankiетowych zrealizowanych w 2019 r.*; KBPN, PARPA; Warszawa 2020.

Tabela 7 Wiek inicjacji alkoholowej

Odpowiedź	%	Liczba
13 (bezalkoholowe)	2,94%	1
niealkoholowe	2,94%	1
Pierwszy raz posmakowałam alkoholu w wieku 12 lat, bo przez wypadek pomyliłam alkohol z sokiem.	2,94%	1
11, z mamą	2,94%	1

20% osób po raz pierwszy spróbowało alkoholu na spotkaniu ze znajomymi oraz 20% na wyjeździe wakacyjnym. Niepokojące jest to, iż 60% osób spróbowało alkoholu w otoczeniu rodziny.

Wykres 21 W jakich okolicznościach (gdzie, z kim?) pierwszy raz spróbowałeś/aś alkoholu?

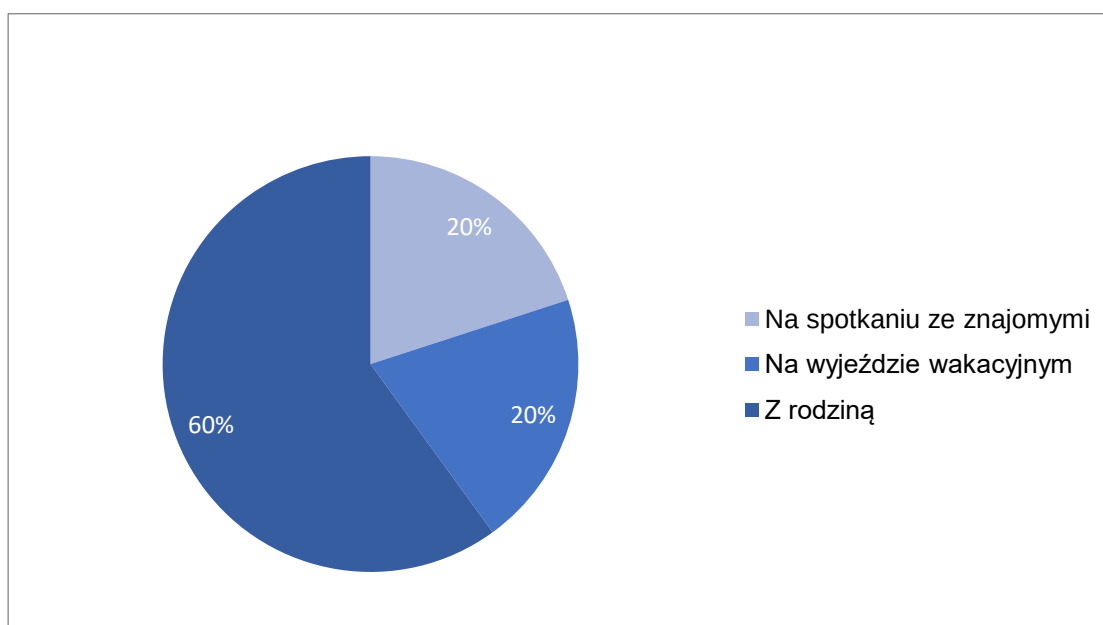

Tabela 8 Jak często pijesz alkohol?

Odpowiedź	%	Liczba
Spróbowałam/am tylko raz	60,00%	3
Piłam/am tylko kilka razy w miesiącu	0,00%	0
Piję rzadziej niż raz w miesiącu	20,00%	1
Piję kilka razy w miesiącu	0,00%	0
Piję kilka razy w tygodniu	0,00%	0
Piję codziennie lub prawie codziennie	20,00%	1

Wypełnienia: 5

Wykres 22 Jak często pijesz alkohol?

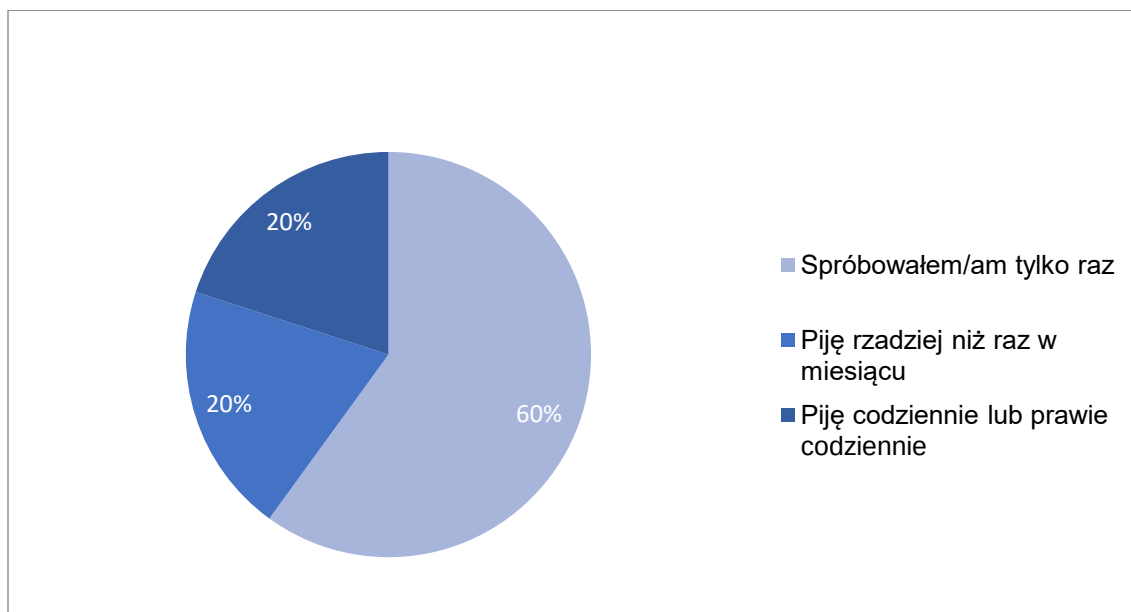
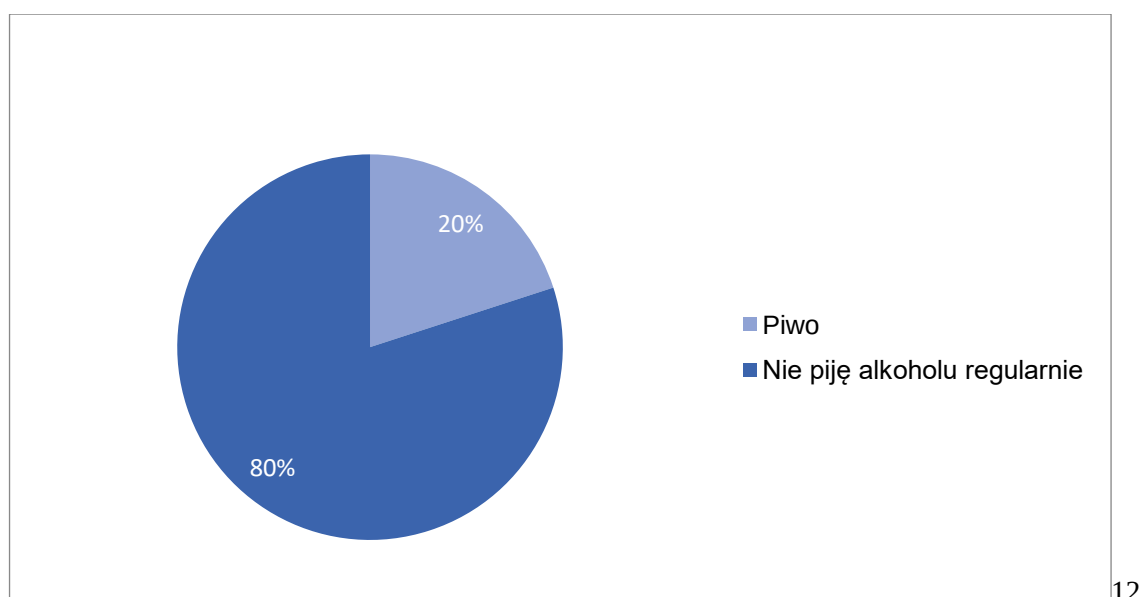

Tabela 9 Po jaki alkohol najczęściej sięgasz?

Odpowiedź	%	Liczba
Piwo	20,00%	1
Wino	0,00%	0
Wódka	0,00%	0
Drinki	0,00%	0
Inny (jaki?)	0,00%	0
Nie piję alkoholu regularnie	80,00%	4

Wypełnienia: 5

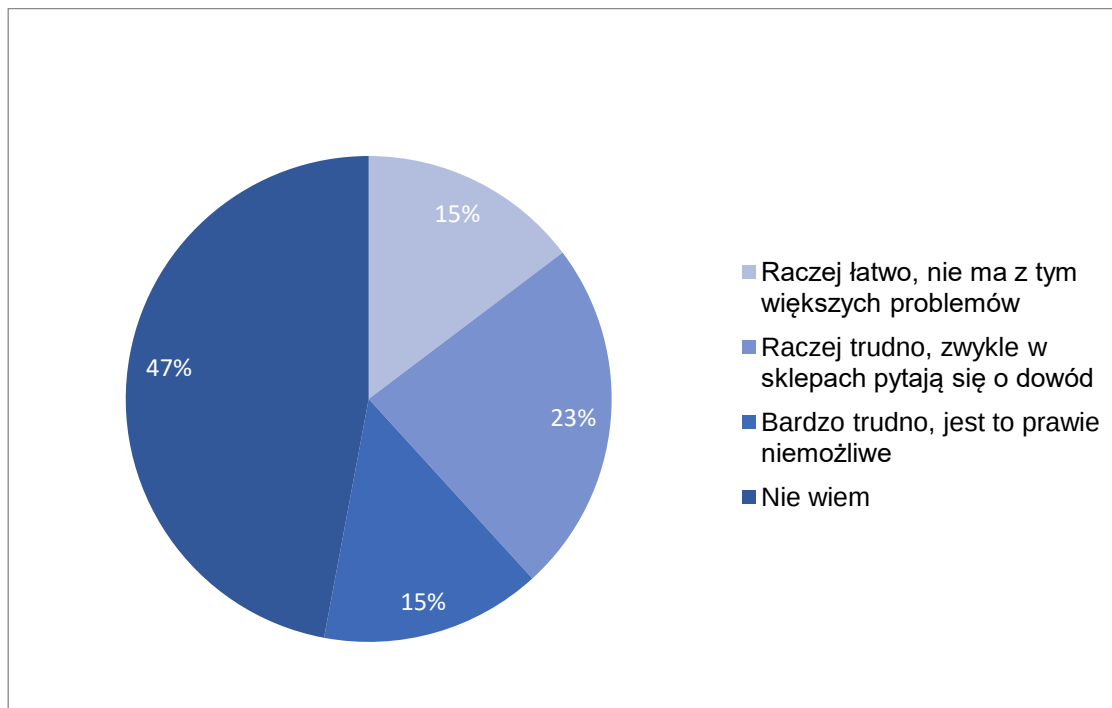
Wykres 23 Po jaki alkohol najczęściej sięgasz?

12

Respondenci zostali zapytani o łatwość kupienia alkoholu przez osobę niepełnoletnią. 15% uważa, że raczej łatwo jest kupić alkohol. 38% osób uważa, że raczej trudno lub bardzo trudno. 47% osób nie ma wiedzy na ten temat.

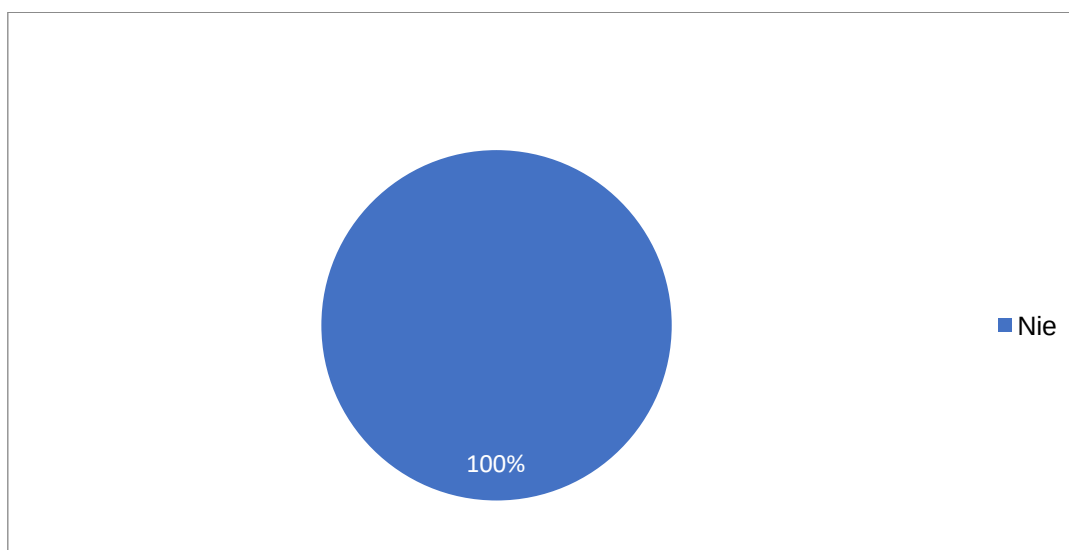
Wykres 24 Czy uważasz, że łatwo jest kupić alkohol (piwo, wódkę), jeśli ma się mniej niż 18 lat (nie jest się osobą pełnoletnią)?

4.1.7 Substancje psychoaktywne

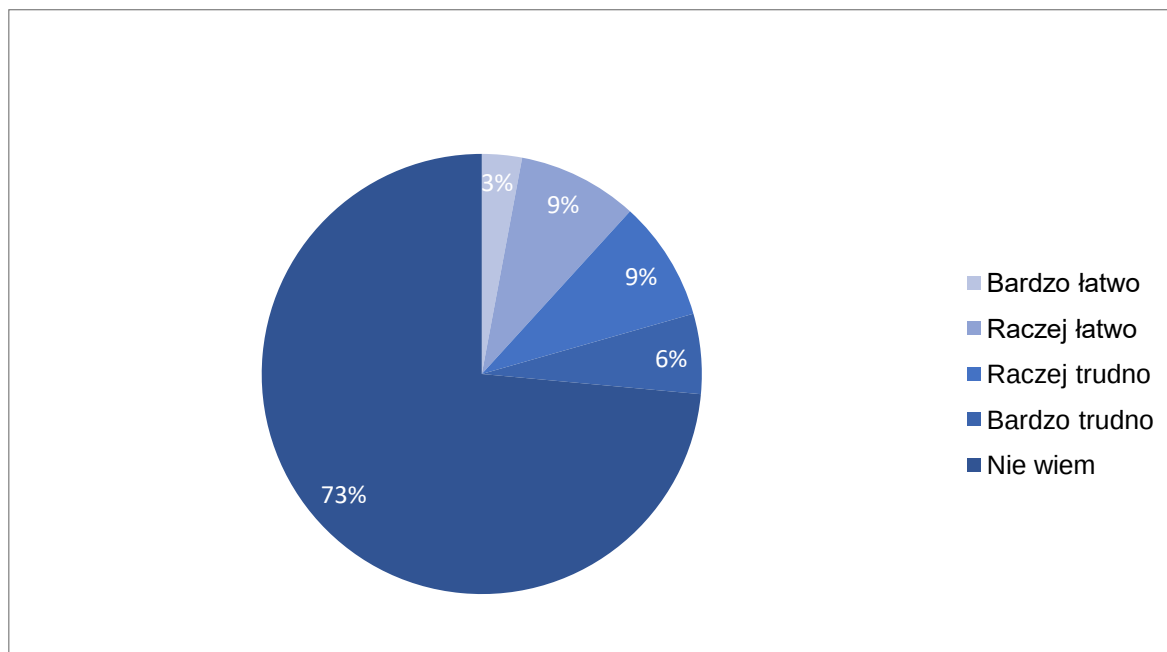
100% osób badanych nie próbowało nigdy narkotyków lub dopalaczy.

Wykres 25 Czy kiedykolwiek próbowałeś/aś narkotyków lub dopalaczy?

Uczniowie zostali zapytani o łatwość zakupu narkotyków lub dopalaczy. 12% uważa, że jest to bardzo lub raczej łatwe. 15% osób uważa, że jest to raczej lub bardzo trudne. 73% osób nie ma wiedzy na ten temat.

Wykres 26 Czy uważasz, że łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w Twoim środowisku, w okolicy, na osiedlu, w szkole?

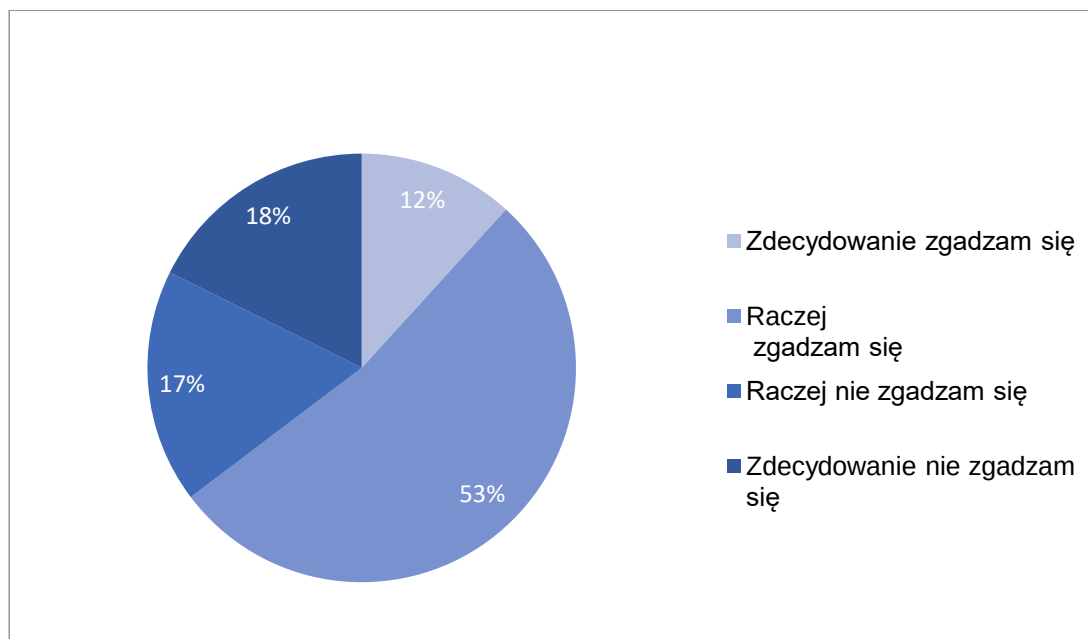

4.1.8 Przekonania młodzieży

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące problemów społecznych oraz funkcjonujące w społeczności mity.

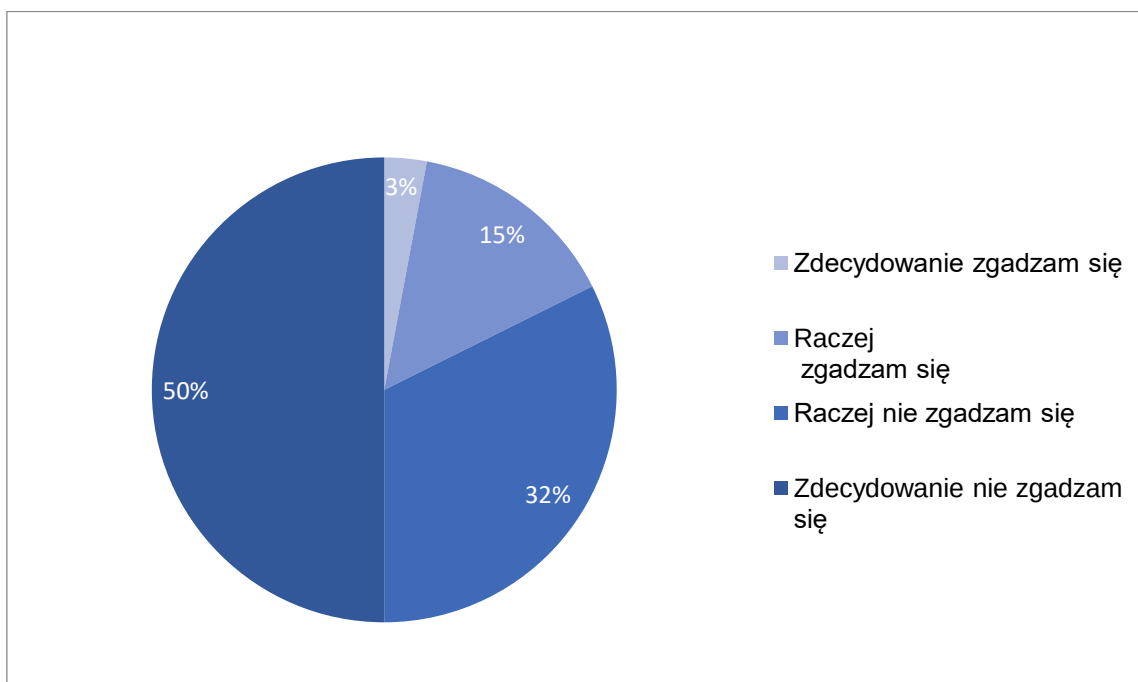
Ze zdaniem „Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce” zdecydowanie lub raczej zgadza się 30% osób badanych. 70% osób badanych nie zgadza się z tym mitem.

Wykres 27 Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.

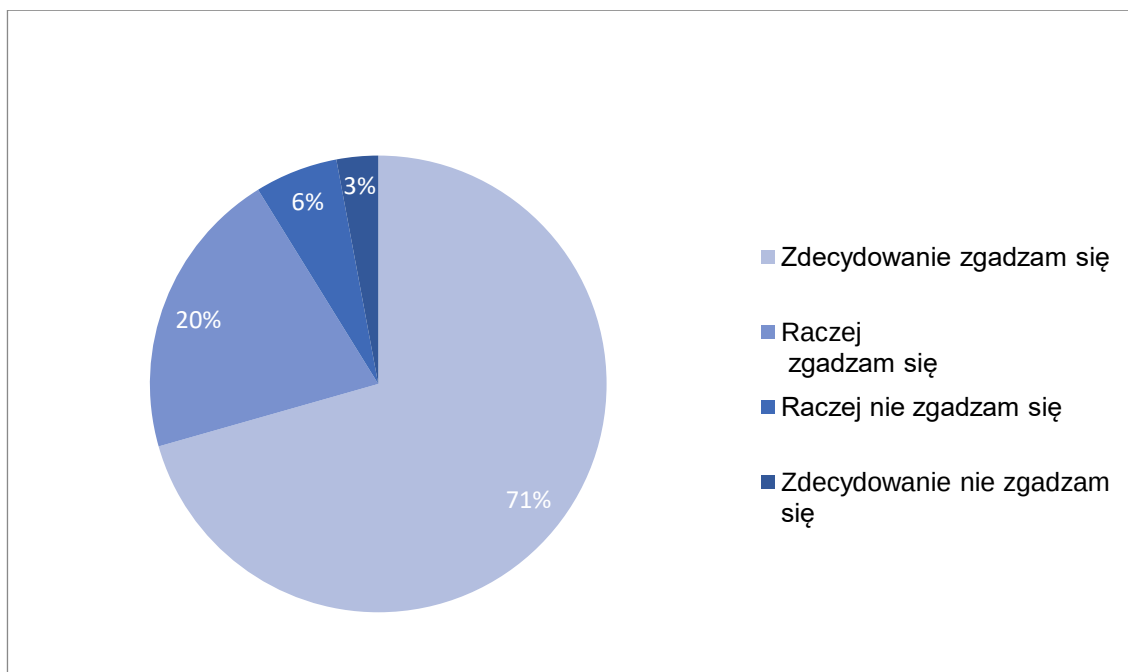
Z kolejnym stwierdzeniem „Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach” 18% zgadza się, natomiast 82% raczej lub zdecydowanie się nie zgadza.

Wykres 28 Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.

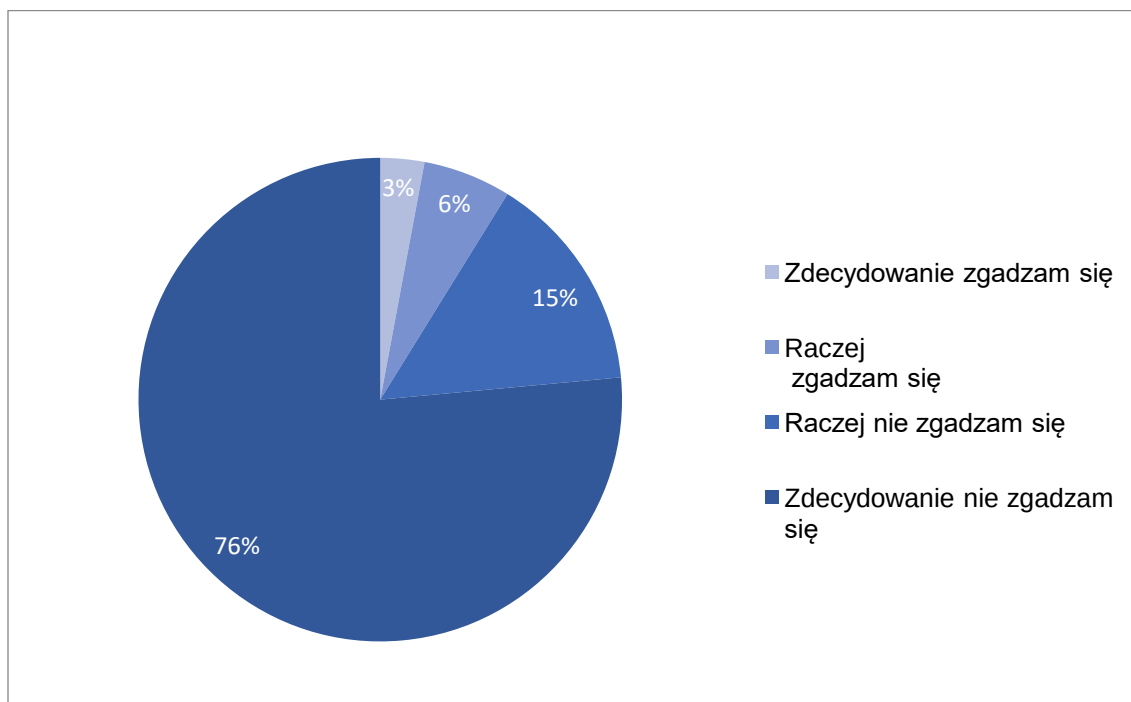
Ze stwierdzeniem „Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia” zgadza się 91% osób. 9% badanych nie zgadza się z tym zdaniem.

Wykres 29 Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.

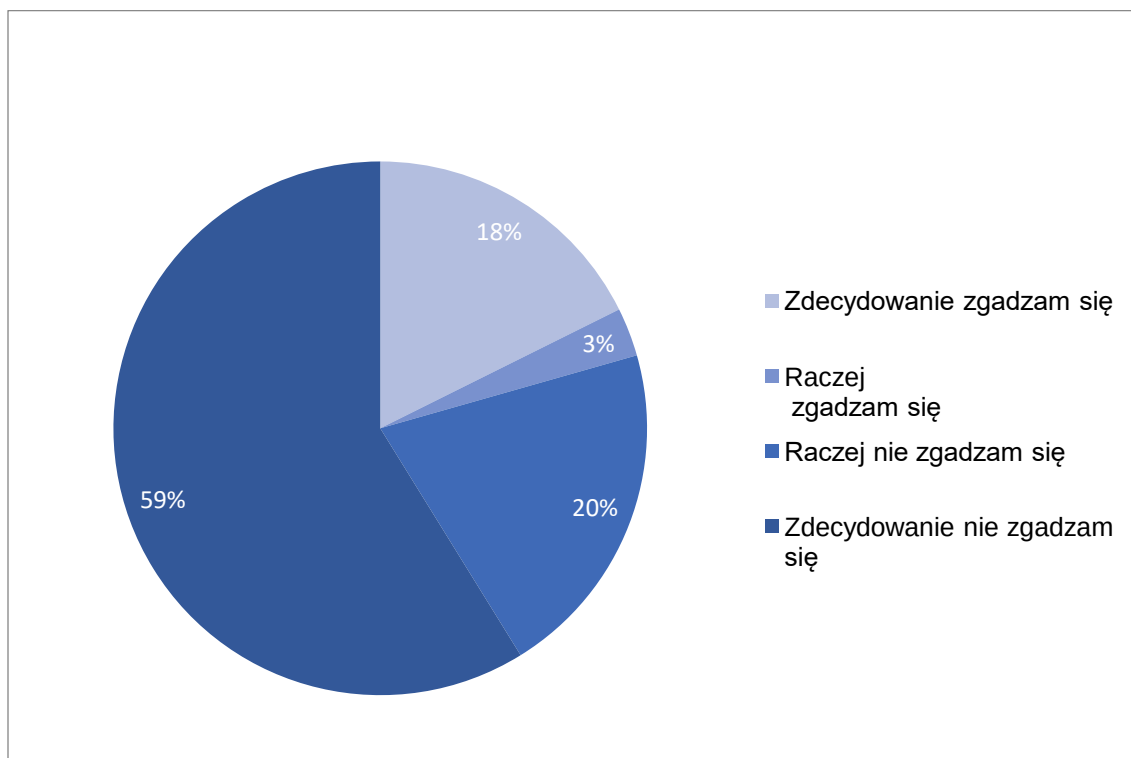
Ze zdaniem „To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę” zgadza się 9% osób, natomiast 91% ankietowanych nie zgadza się z tym twierdzeniem.

Wykres 30 To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.

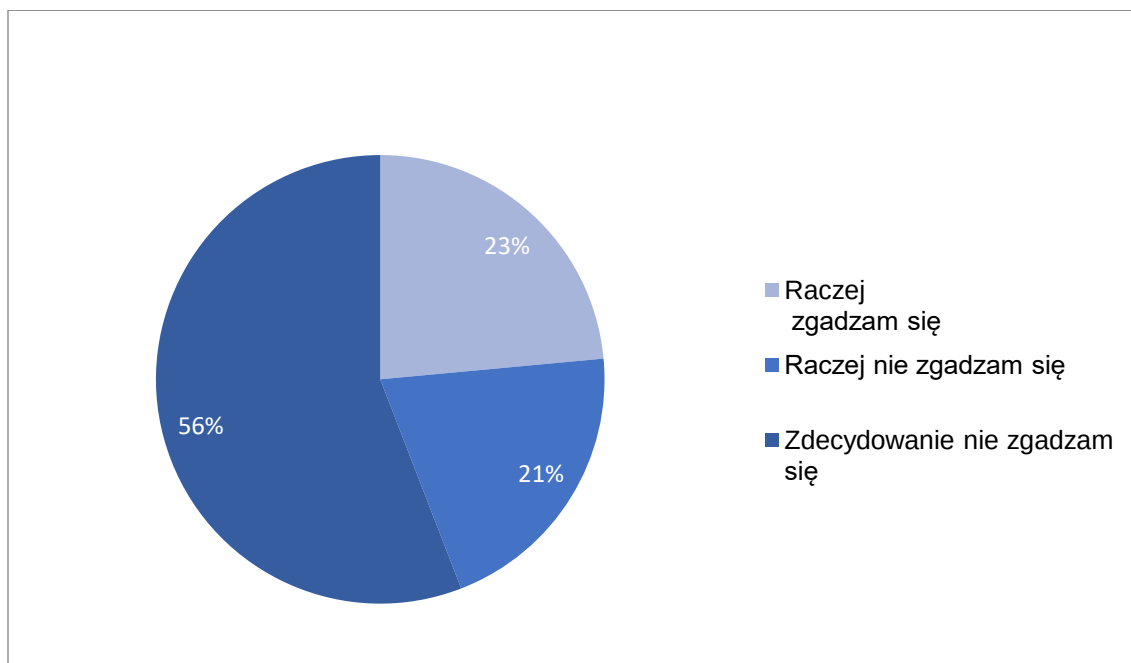
Z kolejnym zdaniem „Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie” zgadza się 21%. 79% raczej lub zdecydowanie nie zgadza się.

Wykres 31 Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.

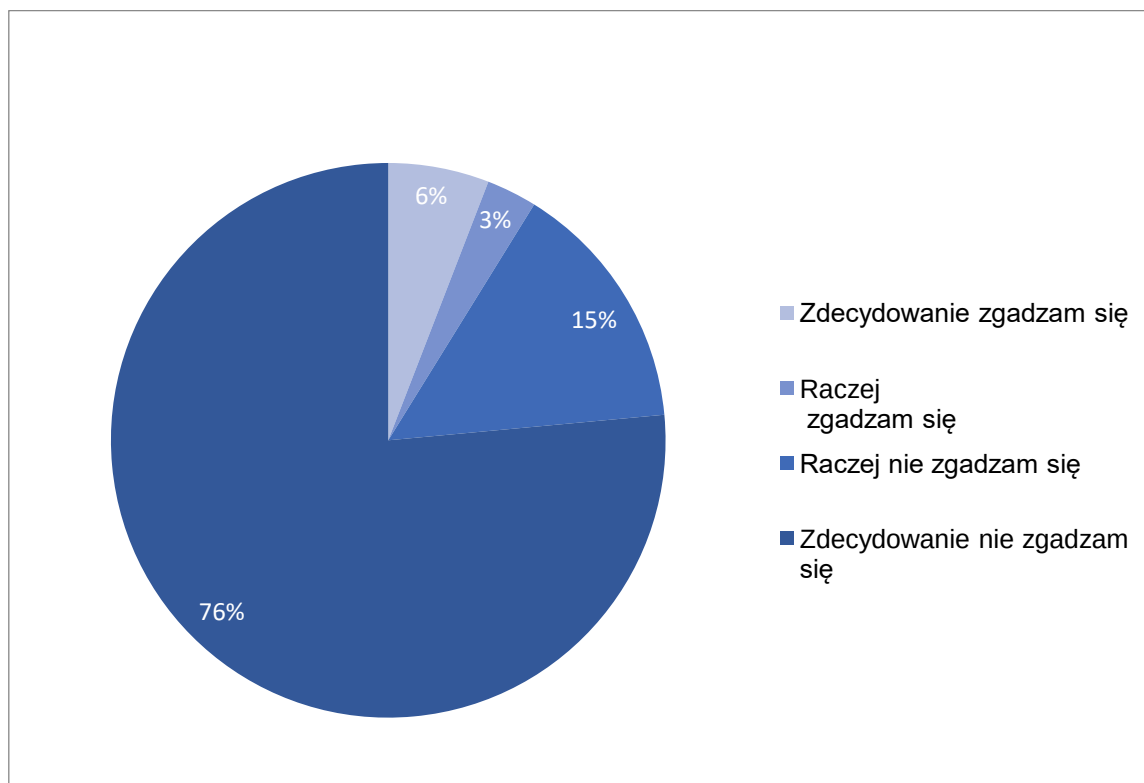
Ze stwierdzeniem „Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki” 23% osób raczej się zgadza. 77% zdecydowanie lub raczej nie zgadza się z tym zdaniem.

Wykres 32 Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.

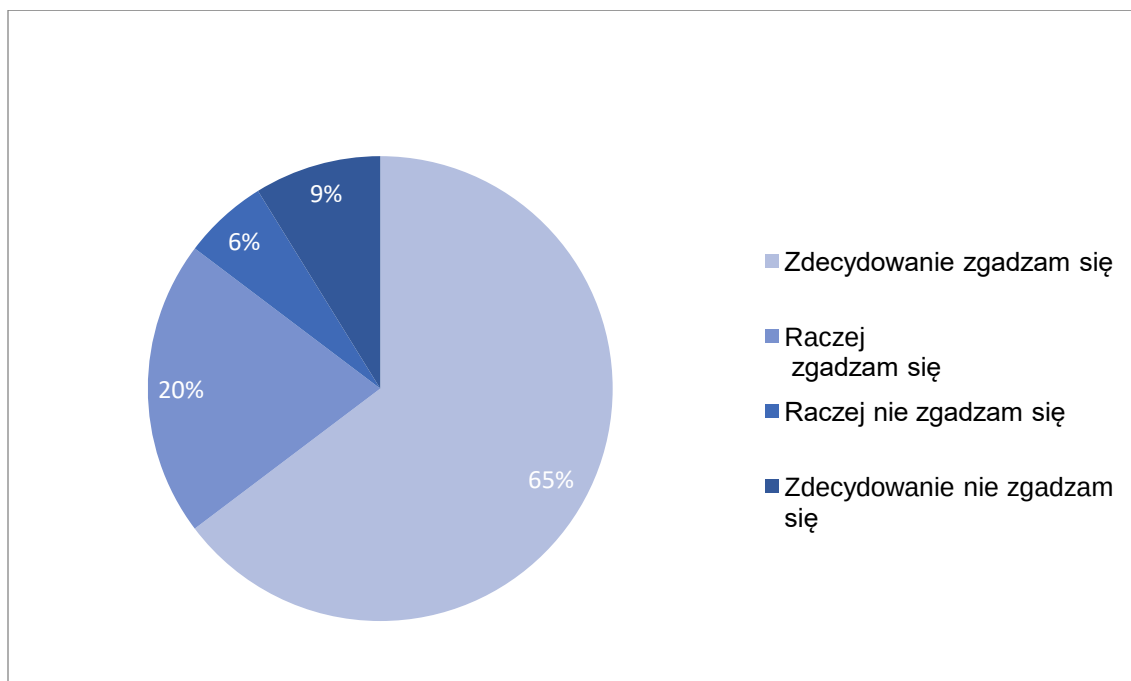
Ze zdaniem „To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!” nie zgadza się 91% osób badanych.

Wykres 33 To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!

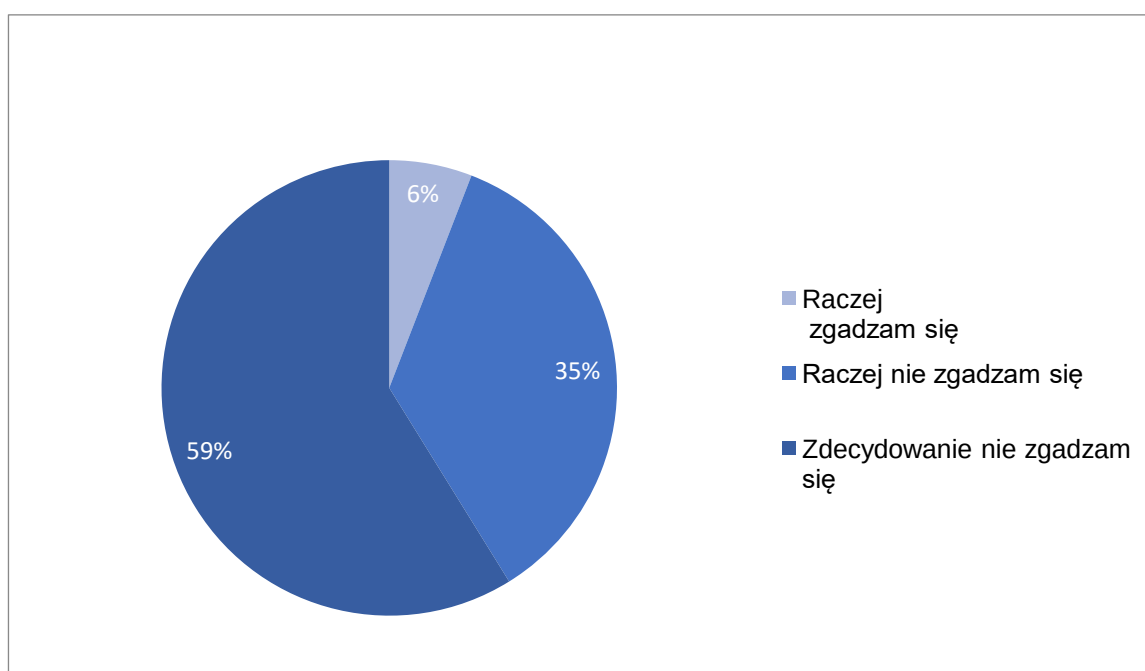
Ze zdaniem „Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków” zgadza się 74% badanej młodzieży.

Wykres 34 Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.

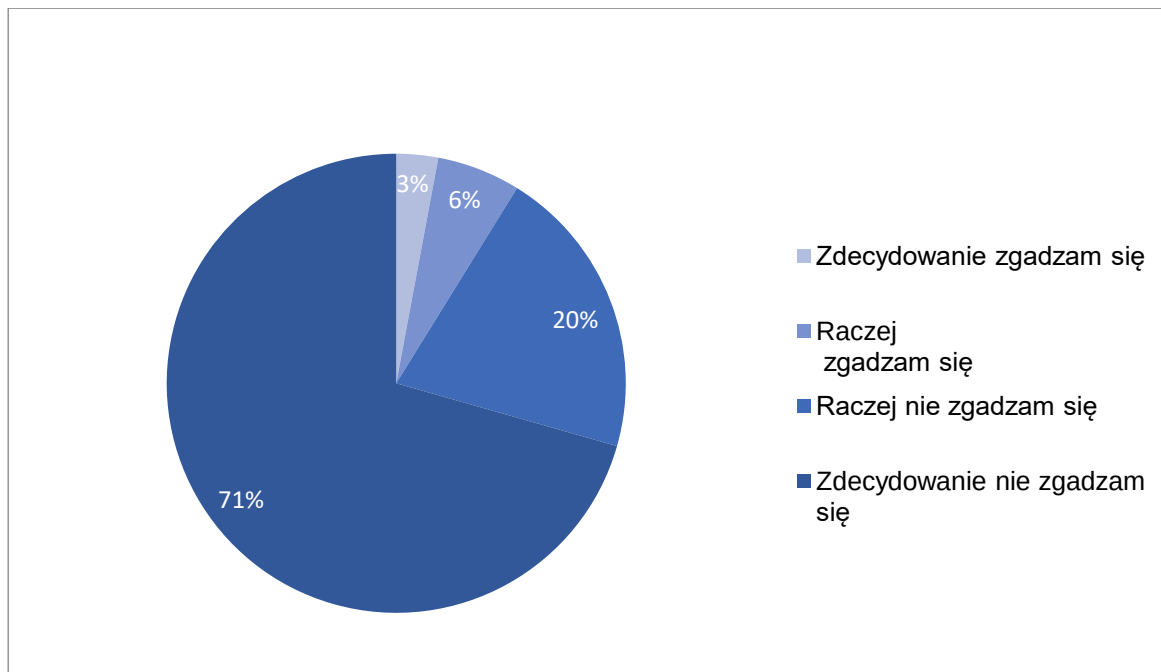
Ze stwierdzeniem „Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni” zgadza się 6% osób, natomiast 94% raczej lub zdecydowanie się nie zgadza.

Wykres 35 Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.

Ze stwierdzeniem „Palenie papierosów jest modne w mojej szkole” zgadza się 9% osób, natomiast 91% osób nie zgadza się z tym zdaniem.

Wykres 36 Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.

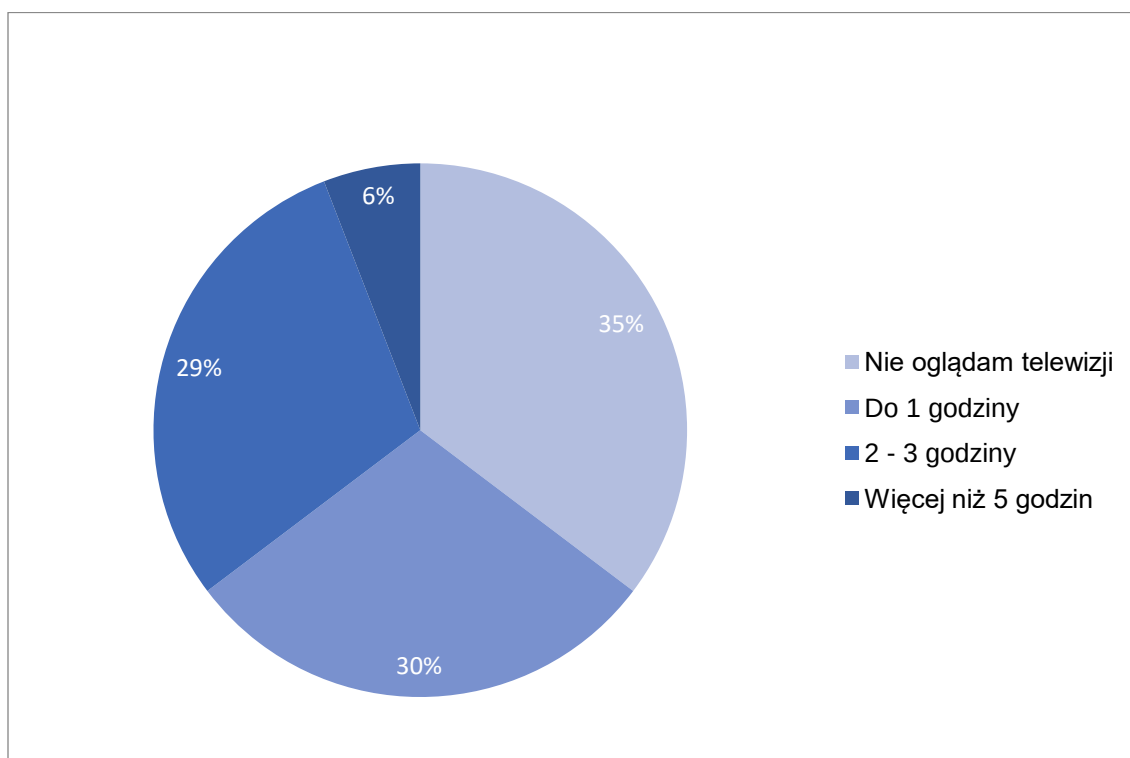

4.1.9 Telewizja i telefon

We fragmencie opracowania „Telewizja a poziom agresji” przede wszystkim podano liczne przykłady programów telewizyjnych, skutkujące wzrostem poziomu niepokoju, a nawet agresji wśród dzieci i młodzieży. Wynika to stąd, że korzystając z nieskrępowanego dostępu do wielu kanałów, najmłodszy widz napotyka na duże trudności z odnalezieniem audycji o miłości, przyjaźni czy bezinteresowności. Z drugiej strony, z łatwością odnajduje programy ukazujące konflikty, bójki, prostytutkę, rozwody, zdrady, molestowanie seksualne, gwałty, zabójstwa, szantaż itp. Przemoc i agresja są na porządku dziennym i to nie tylko w filmach skierowanych do dorosłych, ale co zatrażające – również do dzieci. Zwrócono uwagę także na złudny obraz piękna, lansowany przez telewizję. Młodzi widzowie za wszelką cenę często starają się upodobnić do postaci „ze szklanego ekranu”, co często wiąże się z konsumpcyjnym stylem życia¹¹.

35% uczniów badanych nie ogląda telewizji. 6% ogląda telewizję więcej niż 5 godzin dziennie.

Wykres 37 Ile czasu dziennie spędzasz przed telewizorem?

¹¹ Rola telewizji w kształtowaniu zachowań zdrowotnych dzieci i młodzieży. Cz. III. Zachowania antyzdrowotne, Hygeia Public Health 2011, źródło: <http://www.h-ph.pl/pdf/hyg-2011/hyg-2011-2-235.pdf> (dostęp: 6.10.2020)

Respondenci zostali zapytani o rodzaje programów, jakie oglądają najczęściej. 41% osób ogląda filmy, seriale; 3% wiadomości oraz 3% programy dokumentalne i edukacyjne. 9% programy rozrywkowe. Natomiast w innych uczniowie zwracali uwagę na korzystanie z Netflixa, filmy familijne, czy też seriale paradokumentalne takie jak np. Gliniarze.

Wykres 38 Jakie programy najczęściej oglądasz w telewizji?

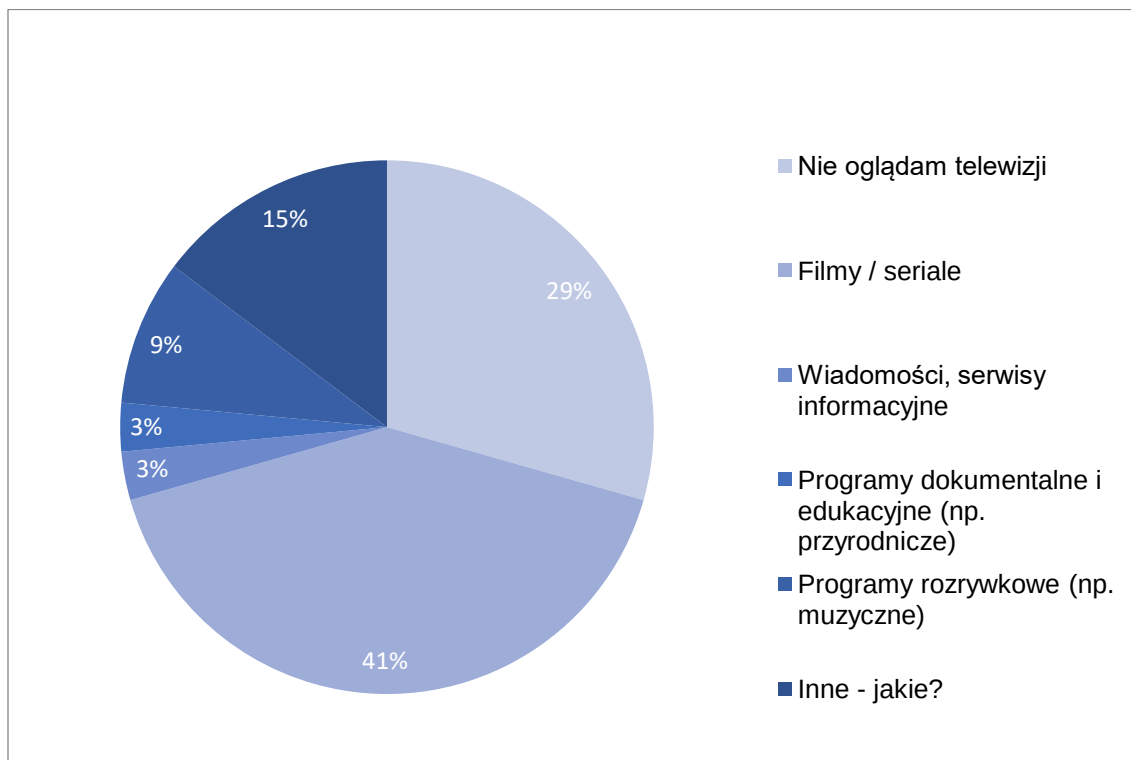
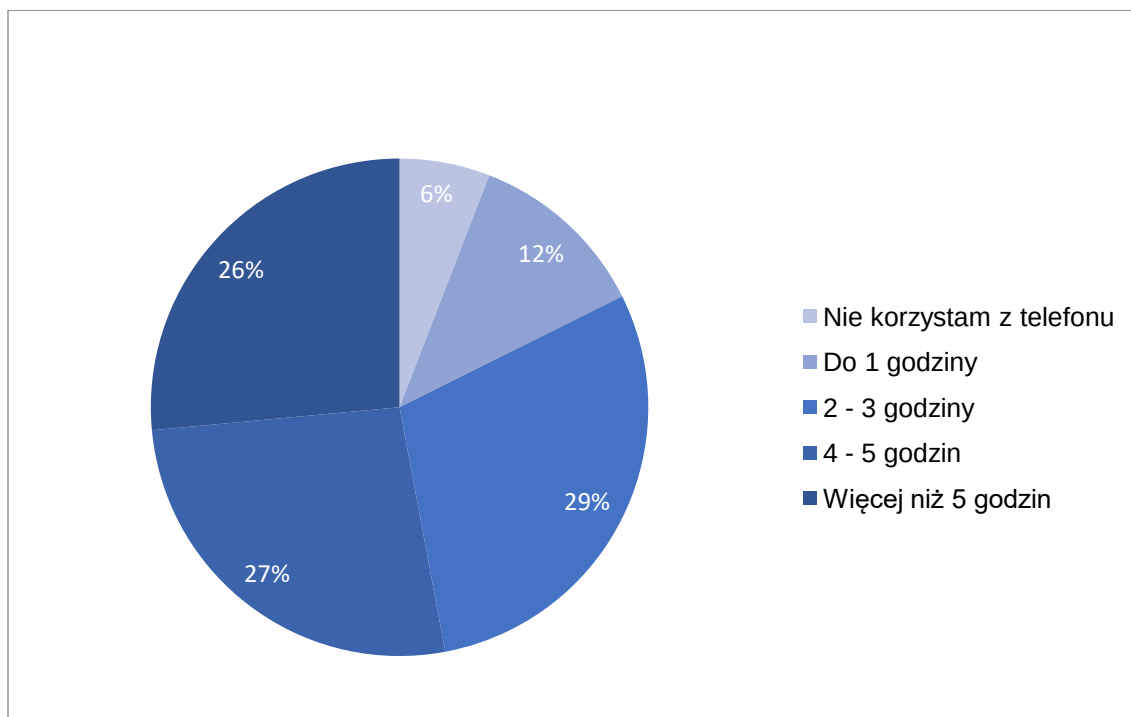

Tabela 10 Jakie programy najczęściej oglądasz w telewizji - inne

Odpowiedź	%	Liczba
Netflix	5,88%	2
Filmy familijne	2,94%	1
Gliniarze	2,94%	1
Netflix, YouTube	2,94%	1

Ankietowani zostali także zapytani o częstotliwość korzystania z telefonu. 53% uczniów korzysta od 4 do więcej godzin dziennie z telefonu. Jest to niepokojący fakt.

Wykres 39 Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?

Poniższy wykres przedstawia sposoby spędzania czasu na telefonie przez badaną młodzież.

Wykres 40 Na czym najwięcej czasu spędzasz korzystając w telefonu?

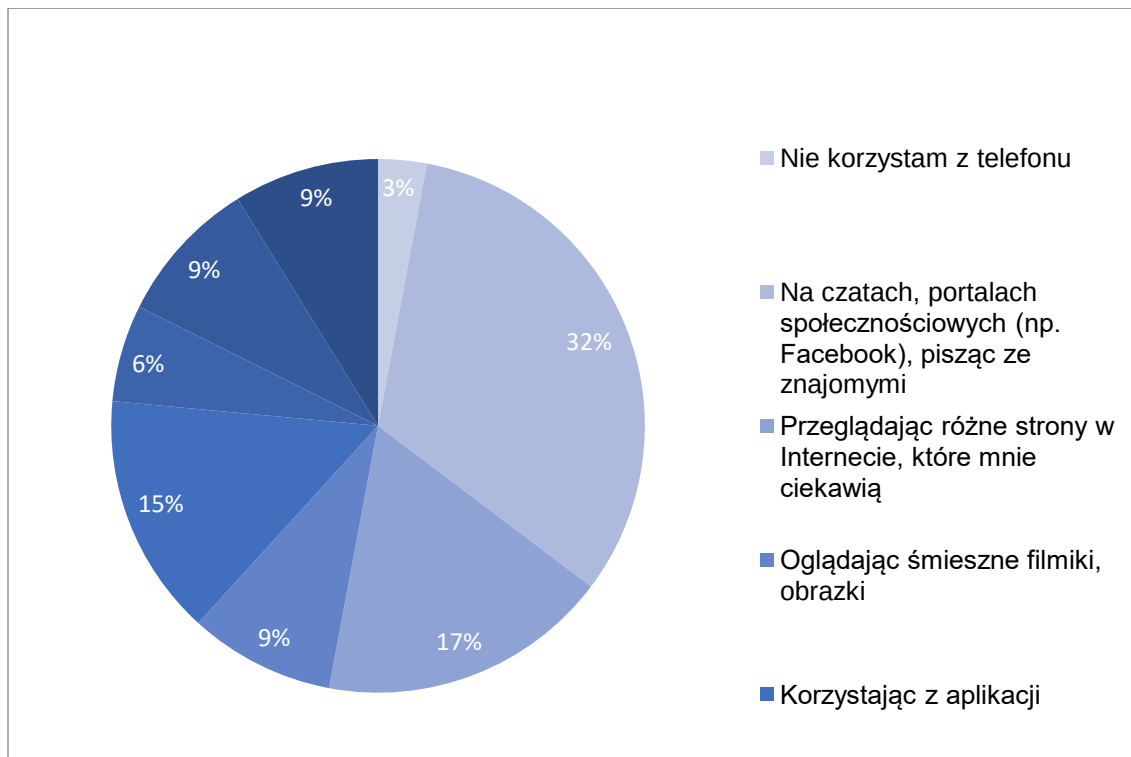

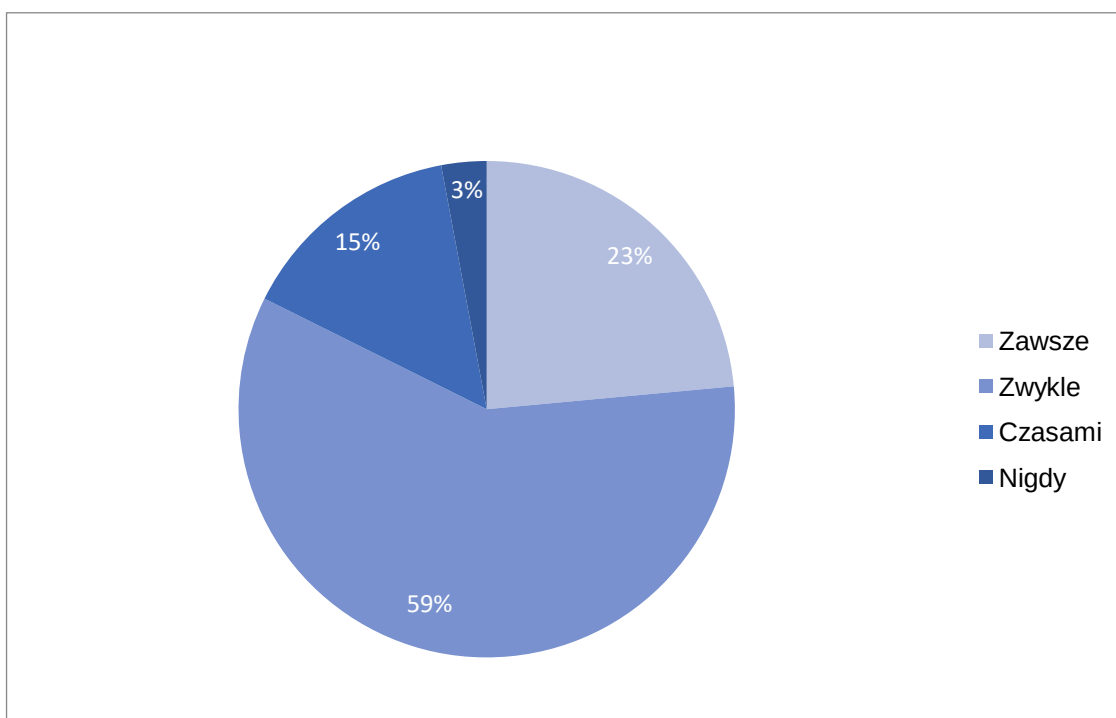
Tabela 11 Aplikacje, z których korzysta młodzież

Odpowiedź	%	Liczba
Youtube i tik tok	2,94%	1
Youtube tik tok	2,94%	1
tik tok	2,94%	1

1.1.10 Czas wolny

Młodzi ludzie zostali zapytani również o to, czy ich rodzice wiedzą jak oni spędzają czas wolny. 23% uważa, że zawsze wiedzą; 59% - zwykle wiedzą; 15% - czasami wiedzą oraz 3% nie wiedzą.

Wykres 41 Czy rodzice wiedzą co robisz w czasie wolnym?

29% osób badanych spędza czas wolny sam/a. 38% ze znajomymi z klasy bądź ze szkoły. 27% z rodziną.

Wykres 42 Z kim najczęściej spędzasz czas wolny?

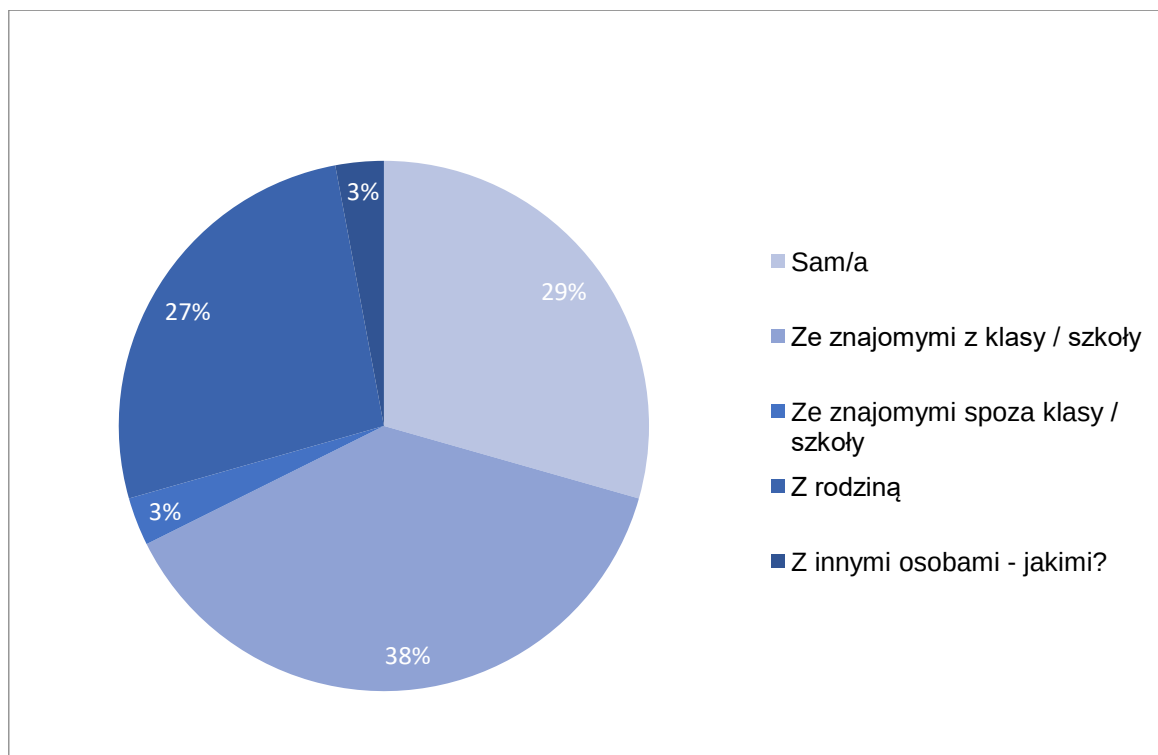
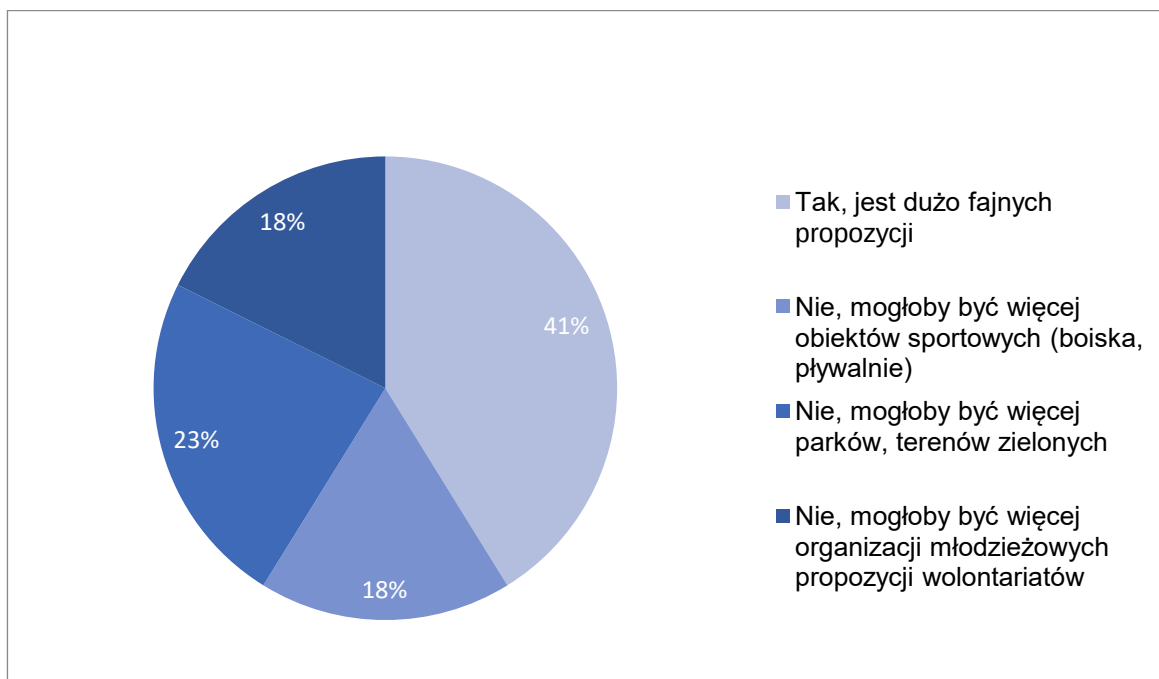

Tabela 12 Z kim najczęściej spędzasz czas wolny - inne

Odpowiedź	%	Liczba
kuzynem	2,94%	1

Uczniowie zostali zapytani o różne możliwości spędzania wolnego czasu. 41% uczniów uważa, że jest dużo fajnych propozycji. 18% uważa, że mogłoby być więcej obiektów sportowych. 18% chciałoby więcej parków, terenów zielonych. 18% uważa, że mogłoby być więcej możliwości działań w Wolontariacie, organizacji młodzieżowych.

Wykres 43 Czy uważasz, że w Twojej okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania wolnego czasu? Jeśli nie, to co mogłoby być lepiej?

Uczniowie zostali zapytani o to, czy mają swoje pasje. 82% osób posiada jakąś pasję. Tabela poniżej przedstawia pasje młodzieży.

Wykres 44 Czy masz pasję - coś co bardzo lubisz robić i kiedy to robisz nie czujesz jak mija czas? Jeśli tak, to jaka to pasja?

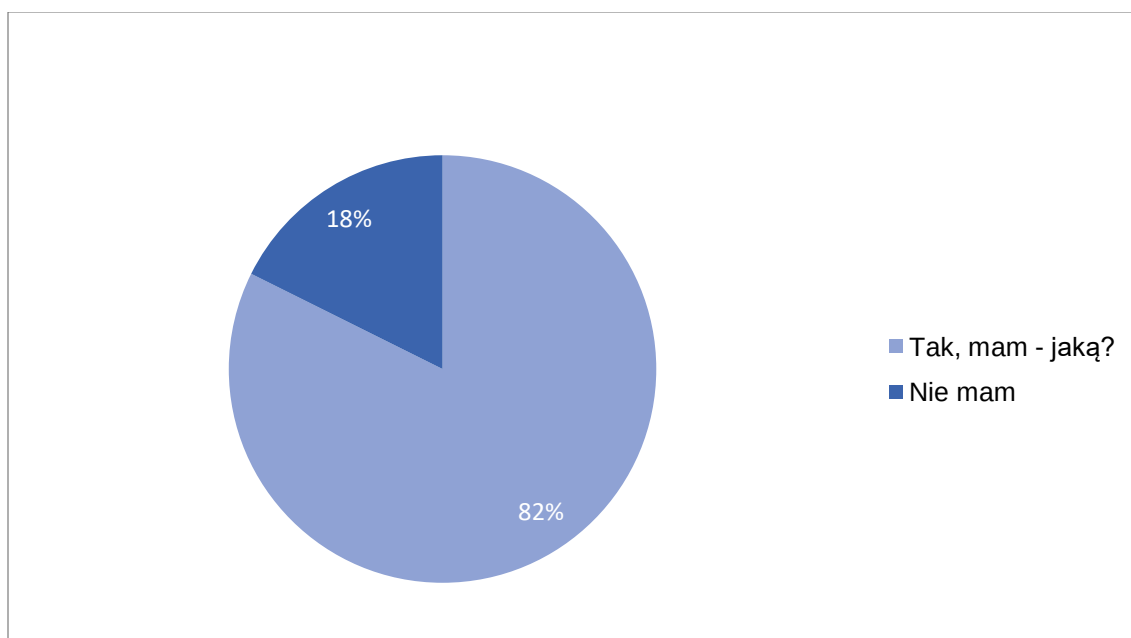

Tabela 13 Pasje ankietowanej młodzieży

Odpowiedź	%	Liczba
gra na instrumencie	5,88%	2
grafika komputerowa	2,94%	1
harcerstwo i gra na gitarze	2,94%	1
siatkówka, pomaganie innym	2,94%	1
Śpiewanie, rysowanie	2,94%	1
Granie na perkusji, spacer	2,94%	1
jazda konna	2,94%	1
Komputery	2,94%	1
rysowanie	2,94%	1
jazda rowerem	2,94%	1
Granie na gitarze, wspinaczka	2,94%	1
jazda na łyżwach i bieganie	2,94%	1
pływanie, śpiewanie, tańczenie, gra na gitarze, gra na flecie, spędzanie czasu z zwierzętami i rodziną	2,94%	1
gra na gitarze	2,94%	1
Tresuję psa	2,94%	1
kreatywne rzeczy np. rysuję, maluję, tworzę itp.	2,94%	1
Sport, muzyka	2,94%	1
Fotografia	2,94%	1
Fotografia, rysowanie, pieczenie	2,94%	1
Huśtać się	2,94%	1
Moją pasją jest pływanie. Bardzo lubię pływać. Szczególnie fajne jest to, że sama mam basen na ogrodzie i prawie cały dzień spędzam w basenie.	2,94%	1
jazda konno	2,94%	1
Śpiew, taniec i granie w gry komputerowe z znajomymi	2,94%	1
Granie, @sport	2,94%	1
pływanie i pieczenie	2,94%	1
śpiewanie i granie	2,94%	1

4.2. Analiza SWOT

Podczas realizacji celów Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2025 w Gminie Toszek istotna jest analiza możliwości Gminy Toszek. Ważne, aby wziąć pod uwagę mocne i słabe strony, szanse oraz zagrożenia, które będą wpływać na efekt końcowy. Analizę oparta jest o powyższe informacje zawarte w raporcie badań ankietowych wśród uczniów klas 5 – 8 Gminy Toszek. Dzięki temu możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych metodą SWOT.

MOCNE STRONY**SŁABE STRONY**

- Nikt z osób ankietowanych nie pali papierosów obecnie
- 100% osób badanych nie próbowało nigdy narkotyków lub dopalaczy.
- Uczniowie mają swoje pasje
- Uczniowie w większości deklarują bardzo dobre lub raczej dobre samopoczucie w swojej klasie

- Niewystarczająca wiedza na temat współczesnych zagrożeń związanych z cyberprzemocą
- Niewystarczająca wiedza na temat radzenia sobie z emocjami
- Niewystarczająca wiedza na temat szkodliwości z długotrwałego korzystania z ekranu (telefon, komputer)
- Niepokój wzbudza pogląd młodych ludzi, iż 21% uważa, że bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie

SZANSE**ZAGROŻENIA**

- Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych
- Możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych
- Wspieranie inicjatyw rozwijających różnorodne pasje dzieci i młodzieży.

- Społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu podczas okolicznościowych wydarzeń
- Próbowanie alkoholu przez młodzież w otoczeniu rodziny, nieprawidłowe wzorce
- Niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów
- Problemy rodzinne stanowią powód do sięgania po alkohol i inne substancje psychoaktywne.

Rozdział V

Adresaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Adresatami Programu jest społeczność Gminy Toszek, osoby spotykające się w życiu codziennym z problemem uzależnienia oraz konsekwencjami nałogu, w szczególności:

- dzieci, młodzieży i osoby dorosłe z grup ryzyka,
- osoby uzależnione i współuzależnione
- rodziny borykające się z problemem uzależnień
- pracowników podmiotów działających na terenie gminy Toszek (reprezentanci instytucji pomocowych, placówek oświaty oraz organów ścigania).

Rozdział VI

Cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Gminny Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Przeciwdziałania Narkomanii opiera się na: profilaktyce uniwersalnej, profilaktyce selektywnej, profilaktyce wskazującej. Każdy poziom kierowany jest do innej grupy odbiorców uwzględniając jej potrzeby.

Profilaktyka uniwersalna

Odbiorcy: ogół mieszkańców Gminy Toszek, a w szczególności dzieci i młodzież.

Cel główny: kreowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie zainteresowań, wspieranie prawidłowego rozwoju emocjonalno-społecznego dzieci i młodzieży, wspomaganie rodziny w jej funkcji wychowawczo-opiekuńczej w celu ograniczania zachowań ryzykownych.

Profilaktyka selektywna

Odbiorcy: osoby, które są w większym stopniu narażone na rozwój zachowań ryzykownych poprzez uwarunkowania biologiczne oraz środowiskowe.

Cel główny: kierowanie do wytypowanych osób działań i programów profilaktycznych, które mają zapobiegać i ograniczać lub uniemożliwiać podejmowanie zachowań ryzykownych.

Profilaktyka wskazująca

Odbiorcy: osoby, u których rozpoznano objawy uzależnienia oraz powracające z leczenia.

Cel główny: zorganizowana terapia uzależnień i programy, które umożliwią niwelowanie szkód spowodowanych nałogiem.

Rozdział VII

Kierunki działań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

1.1. Profilaktyka uniwersalna

W ramach profilaktyki uniwersalnej Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania narkomanii należy podjąć następujące działania na terenie Gminy Toszek:

Planowane działania	Planowani realizatorzy	Wskaźniki
1. Prowadzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu, m.in. zajęć sportowo-rekreacyjnych, których celem jest zapewnienie poczucia przynależności, możliwości rozwoju zainteresowań oraz umiejętności pracy zespołowej. Istotne, aby wspierały kulturę fizyczną wśród dzieci i młodzieży oraz propagowały zdrowy styl życia. Zajęcia prowadzone przez wychowawców-profilaktyków.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku Centrum Kultury „Zamek w Toszku” organizacje sportowe placówki oświatowe parafie z terenu gminy	Ilość osób uczestnicząca w zajęciach dodatkowych. Kwota środków finansowych.
2. Wspieranie inicjatyw, które rozwijają umiejętności i zainteresowania uczniów. Zajęcia powinny być prowadzone w taki sposób, aby uatrakcyjnić czas spędzany po szkole. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży m.in. w formie zajęć kulturalnych, rekreacyjnych w ramach profilaktyki uzależnień.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku Centrum Kultury „Zamek w Toszku” placówki oświatowe	Ilość osób uczestnicząca w zajęciach dodatkowych. Kwota środków finansowych.

3.Realizowanie rekomendowanych programów profilaktycznych przez kompetentnych specjalistów, w tym pedagogów oraz trenerów dla dzieci i młodzieży. Programy wychowawczo-profilaktyczne szkoły będą skierowane do całej społeczności szkolnej (dzieci, pedagodzy, rodzice). Realizacja programów profilaktycznych dla różnych grup zawodowych i różnych grup społecznych.	placówki oświatowe policja Ośrodek Pomocy Społecznej organizacje pozarządowe	Ilość zrealizowanych programów. Kwota środków finansowych.
4.Przeprowadzanie kampanii informacyjno-edukacyjnych, które przybliżą negatywne skutki uzależnień. Udział w kampaniach społecznych dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Organizowanie spotkań edukacyjnych oraz warsztatów dla dorosłych. Pozwoli to na poszerzenie wiedzy mieszkańców gminy na temat szkodliwości uzależnień Uczestniczenie w organizowanych imprezach środowiskowych (m. in. festyny, zawody sportowe, wydarzenia świąteczne), gdzie swoje możliwości i kompetencje zaprezentować mogą placówki pomocowe, oświatowe, służby zdrowia, organów ścigania. Promocja zdrowego stylu życia.	Ośrodek Pomocy Społecznej zakłady opieki zdrowotnej policja placówki oświatowe Centrum Kultury „Zamek w Toszku”	Ilość kampanii, spotkań edukacyjnych wraz z liczbą uczestniczących w nich osób. Kwota środków finansowych. Ilość zorganizowanych imprez, na których realizowana była polityka trzeźwości.

1.2. Profilaktyka selektywna

W ramach profilaktyki selektywnej Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii należy podjąć następujące działania na terenie Gminy Toszek:

Planowane działania	Planowani realizatorzy	Wskaźniki
1.Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy. Kierowanie i organizowanie szkoleń dla osób zajmujących się problematyką uzależnień (m. in. pedagogów, wychowawców świetlic, pracowników socjalnych, pracowników Punktu Wsparcia Rodziny).	Policja Ośrodek Pomocy Społecznej placówki oświatowe i szkoleniowe zakłady opieki zdrowotnej	Ilość i rodzaj szkoleń, którymi zostaną objęte poszczególne instytucje, organy oraz służby. Kwota środków finansowych.
2.Organizowanie cyklicznych zajęć, szkoleń dla rodziców i opiekunów w celu podniesienia świadomości społecznej w zakresie szkodliwości przyjmowania środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych konsekwencji prawnych, psychospołecznych wynikających z ich posiadania, używania, wytwarzania oraz sprzedawania	Policja placówki oświatowe Ośrodek Pomocy Społecznej	Rodzaj i zakres zrealizowanych działań Kwota środków finansowych
3.Współpraca w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu. Wspieranie zatrudnienia socjalnego, reintegracji społeczno-zawodowej.	Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowy Urząd Pracy	Ilość osób uczestniczących w zorganizowanych zajęciach. Ilość osób, które dzięki podjętym krokom podjęły zatrudnienie.

		Kwota środków finansowych.
4.Kontynuacja i rozwój, w miarę potrzeb społecznych, działalności Punktu Wsparcia Rodziny Informowanie o adresach miejsc, gdzie można uzyskać pomoc i wsparcie. Współpraca z mediami lokalnymi.	Ośrodek Pomocy Społecznej Parafie z gminy Toszek Urząd Miejski w Toszku	Ilość rodzin korzystających ze wsparcia specjalistów. Kwota środków finansowych.
5.Organizacja i prowadzenie programów opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży, programów profilaktycznych dla seniorów oraz programów kierowanych do kadry pedagogicznej, uczniów i rodziców Współpraca z innymi placówkami w zakresie profilaktyki i leczenia	Ośrodek Pomocy Społecznej placówki oświatowe i szkoleniowe i inne Centrum Kultury „Zamek w Toszku”	Ilość dzieci uczestniczących w zajęciach świetlic Kwota środków finansowych.

1.3. Profilaktyka wskazująca

W ramach profilaktyki wskazującej Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania narkomanii należy podjąć następujące działania na terenie Gminy Toszek:

Planowane działania	Planowani realizatorzy	Wskaźniki ewaluacji
1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od substancji i środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych	Ośrodek Pomocy Społecznej placówki leczenia uzależnień	Ilość osób, które skorzystają z leczenia i pomocy. Kwota środków finansowych.

Wspieranie placówek leczenia uzależnień, w tym m.in. zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów, a w czasach pandemii niezbędnych środków czystości i higieny.		
2.Udzielanie pomocy psychospołecznej, specjalistycznej, prawnej rodzinom, w których występują problem uzależnień Działalność informacyjno-edukacyjna w różnych instytucjach, w tym upowszechnianie informacji dotyczących dostępnych adresów, gdzie można skorzystać ze specjalistycznej pomocy. Upowszechnianie informacji dot. zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem uzależnień	Ośrodek Pomocy Społecznej placówki lecznicze i szkoleniowe placówki oświatowe policja	Ilość porad udzielonych w zakresie pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom. Liczba punktów konsultacyjnych, liczba pracowników punktów. Kwota środków finansowych.

Rozdział VIII

Monitoring

W celu potwierdzenia skuteczności działań ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Toszek na lata 2022-2025 przez cały okres jego realizacji będzie prowadzony monitoring. Późniejsze wnioski i konkretne priorytety posłużą do projektowania gminnej strategii w perspektywie długoletniej. Monitoring musi odbywać się w sposób ciągły, dokonywany jest poprzez bieżącą kontrolę jakości realizowanych zadań oraz analizę i interpretację danych sprawozdawczych. Istotne, aby zwrócić uwagę na informacje z instytucji i organizacji, które są odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów. Zestawiając wskaźniki sprzed i po realizacji niniejszego dokumentu będzie można ocenić realizację założeń Programu.

Rozdział IX

Podsumowanie końcowe

1. Zasady finansowania programu:
 - 2) Źródłem finansowania Programu są dochody gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
 - 3) Niewykorzystane środki w danym roku kalendarzowym na realizację Programu przechodzą na realizację Programu w roku następnym.
 - 4) Wysokość środków na realizację celów i zadań określa budżet Gminy Toszek.
 - 5) Sposób dokonywania wydatków, opisywanie dokumentów księgowych, kwalifikalności poszczególnych kosztów z zachowaniem wszelkich należnych procedur w ramach Programu określa dysponent środków powierzonych Zarządzeniem Burmistrza Toszka przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów oraz Rekomendacji Zasady wynagradzania członków Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Toszku.
 - 1) Członkowie Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Toszku otrzymują wynagrodzenie za swoje działania, określone w ustawie z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119)
 - 2) Członkom M-GKRPA za pracę na rzecz realizacji Programu oraz wykonywanie obowiązków ustawowych przysługuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości 150,00 zł brutto, a przewodniczącemu i sekretarzowi M-GKRPA za pracę na rzecz realizacji programu oraz wykonane czynności administracyjne w miesięcznej wysokości 200,00 zł brutto. Wypłata wynagrodzenia nastąpi po przedstawieniu i zaakceptowaniu przez Burmistrza Toszka raportu wraz z listą obecności z działalności pracy Komisji, za każdy miesiąc zgodnie z wzorem określonym przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku.
 - 3) M-GKRPA wykonuje swoje obowiązki nie rzadziej niż 1 raz w miesiącu.

4) Zwrot kosztów delegacji członkom GKRPA następuje wg. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 r. poz.167).

5) Polecenie każdego wyjazdu służbowego podpisuje Burmistrz Toszka.

2. Terminy ważności zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, nie krótszy niż 2 lata.

UZASADNIENIE

Obowiązek uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Toszek na 2022 rok wynika z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 1119 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021r. poz. 1119 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Elementem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Toszek na lata 2022-2025 są również zadania związane z upowszechnianiem wiedzy oraz przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Zgodnie z art. 10 ust. 1, 2, 2a i 2b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020r. poz. 2050 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii.

W celu realizacji ww. zadań przygotowano Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Toszek na lata 2022-2025, który określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych i zachowań oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków oraz uzależnień behawioralnych. Program opracowano zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, który jest podstawowym dokumentem polityki zdrowia publicznego wyznaczającym cel strategiczny i cele operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz zwiększenia liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenia społecznych nierówności w tym zakresie.